

Α' Γυμνασίου, Μέρος Β': Γεωμετρία
Κεφάλαιο 1 - Βασικές Γεωμετρικές έννοιες

Β.1.1. Σημείο, Ευθύγραμμο τμήμα, Ευθεία, Ημιευθεία, Επίπεδο, Ημιεπίπεδο άξονα

Με το μολύβι μπορείτε να προσδιορίσετε τη θέση του σημείου. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία, αφού το σημείο δεν έχει διαστάσεις, αλλά χρησιμοποιείται για προσδιορισμό θέσης.

Στην οθόνη του υπολογιστή ένα σημείο γράφεται με το ποντίκι ή σε ένα tablet με το δάχτυλο.

Το ευθύγραμμο τμήμα δεν έχει προσανατολισμό. Μπορεί να διαβαστεί ως: το ευθύγραμμο τμήμα AB ή το ευθύγραμμο τμήμα BA .

Τα σημεία A και B ορίζουν το ευθύγραμμο τμήμα AB .

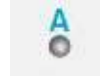
Η διαφορά από το σημείο είναι ότι έχει μία διάσταση, όπου πάνω σε αυτό το τμήμα μπορεί κάποιος να κινηθεί.

Με το ευθύγραμμο τμήμα παρέχεται η δυνατότητα μέτρησης.

A. Το σημείο

Η άκρη του μολυβιού, οι κορυφές ενός σχήματος, η μύτη μιας βελόνας, δίνουν την έννοια του

1. Πώς μπορείτε να «βάλετε» ένα σημείο;

.....
.....

2. Αν «βάλετε» πολλά σημεία πώς θα τα διακρίνετε (ξεχωρίσετε);

.....
.....

3. Ανοίξτε το μικροπείραμα ([mpb11.ggb](#)) για να μελετήσετε το σημείο. Περιγράψτε πώς μπορείτε να προσδιορίσετε τη θέση ενός σημείου.

.....
.....

B. Το ευθύγραμμο τμήμα

Μία τεντωμένη κλωστή με άκρα A και B δίνει μια εικόνα της έννοιας του

Τα σημεία A και B είναι τα του ευθύγραμμου τμήματος.

4. Ανοίξτε το μικροπείραμα ([mpb11.ggb](#)) για να μελετήσετε το ευθύγραμμο τμήμα. Πώς κατασκευάζεται ένα ευθύγραμμο τμήμα;

.....
.....

5. Δίνονται τρία διαφορετικά σημεία A , B και Γ . Ενώστε ανά δύο τα σημεία με ευθύγραμμα τμήματα και δώστε ονομασία σε όλα τα ευθύγραμμα τμήματα που σχηματίζονται. Τι παρατηρείτε;

Τα x' και y' δεν είναι άκρα.

Από ένα σημείο διέρχονται

Από δύο σημεία διέρχεται

Εάν O είναι ένα σημείο της ευθείας $x'x$, τότε με αρχή το O ορίζονται δύο ημιευθείες Ox και Ox' , οι οποίες λέγονται **αντικείμενες ημιευθείες**.

Η φράση **αντικείμενες** προέκυψε από τη χρήση του ρήματος **αντίκειμαι** που σημαίνει ότι βρίσκονται σε αντίθεση και πιο συγκεκριμένα σε αντίθετη κατεύθυνση.

Γ. Η ευθεία

Εάν ένα ευθύγραμμο τμήμα **AB** προεκταθεί απεριόριστα, τότε το νέο σχήμα, που **δεν έχει ούτε αρχή ούτε τέλος**, λέγεται

Μια ευθεία συμβολίζεται με ένα μικρό γράμμα από τα αρχικά του αλφαβήτου, π.χ. (ϵ), ή με δύο μικρά γράμματα από τα τελευταία του αλφαβήτου π.χ. $x'x$, $y'y$.

6. Ανοίξτε το μικροπείραμα ([mpb11.ggb](#)) για να μελετήσετε την ευθεία.

(α) Πόσες ευθείες μπορείτε να κατασκευάσετε που να διέρχονται από δύο σημεία;

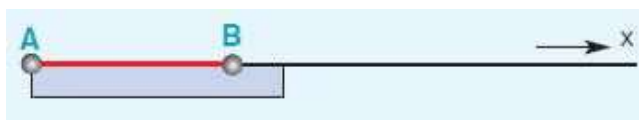
.....

(β) Κατασκευάστε ένα σημείο και 3 ευθείες που να διέρχονται από αυτό το σημείο. Πόσες ακόμα τέτοιες ευθείες μπορείτε να κατασκευάσετε;

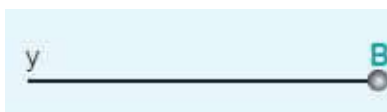
.....

Δ. Η ημιευθεία

Εάν ένα ευθύγραμμο τμήμα **AB** προεκταθεί απεριόριστα πέρα από το ένα μόνο άκρο του, π.χ. το B, τότε το νέο σχήμα, που έχει **αρχή** το **A** αλλά, λέγεται

Η ημιευθεία συμβολίζεται με ένα κεφαλαίο γράμμα που δηλώνει την αρχή της και ένα μικρό από τα τελευταία γράμματα, π.χ. **Ax**, **Bx** ή ακόμα και **ABx** κ.λπ.

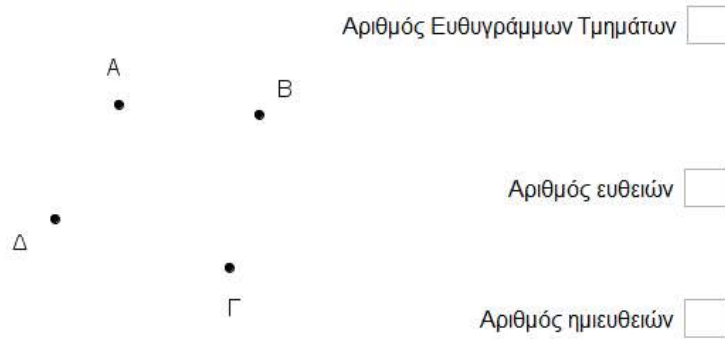

7. Ανοίξτε το μικροπείραμα ([mpb11.ggb](#)) για να μελετήσετε την ημιευθεία.

Πότε οι ημιευθείες Ox και Ox' είναι αντικείμενες ημιευθείες;

.....

8. Απαντήστε στα ακόλουθα ερωτήματα. Τα ερωτήματα μπορείτε να τα διερευνήσετε και στο μικροπείραμα ([mpb11.ggb](#)).

- (α) Στο παραπάνω σχήμα να χαράξετε όλα τα ευθύγραμμα τμήματα, που έχουν άκρα τα σημεία αυτά. Πόσα διαφορετικά ευθύγραμμα τμήματα είναι;
- (β) Στο παραπάνω σχήμα πόσες ευθείες μπορούμε να κατασκευάσουμε;
- (γ) Στο παραπάνω σχήμα πόσες ημιευθείες μπορούμε να κατασκευάσουμε;

9. Ανοίξτε το μικροπείραμα [mpb12.ggb](#). Μελετήστε τι σχήμα γράφει κάθε σημείο.

Ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ ευθείας, ημιευθείας και ευθύγραμμου τμήματος;

.....

.....

.....

Ε. Το επίπεδο

10. Ανοίξτε το αρχείο [mpb13.ggb](#).

- Παρατηρήστε το επίπεδο.
- Μελετήστε τα θέματα (1ο, 2ο, 3ο, 4ο και 5ο που είναι σημαντικά να γνωρίζετε για το επίπεδο).

Καταγράψτε το 1ο σημαντικό θέμα που χρειάζεται να γνωρίζετε για το επίπεδο.

.....

.....

.....

Καταγράψτε το 2ο σημαντικό θέμα που χρειάζεται να γνωρίζετε για το επίπεδο.

.....

.....

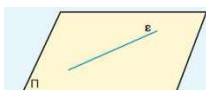
.....

Επίπεδο είναι μια επιφάνεια, πάνω στην οποία εφαρμόζει παντού η ευθεία γραμμή.

Η ονομασία του επιπέδου δίνεται με ένα **κεφαλαίο γράμμα** του αλφάβητου π.χ. Π, Ρ, Σ κ.λπ.

Στο τρίγωνο $ΑΒΓ$, τα τμήματα $ΑΒ$, $ΒΓ$ και $ΓΑ$ που ορίζονται από δύο **κορυφές**, λέγονται **πλευρές** του τριγώνου.

Το τετράπλευρο $ΑΒΓΔ$ με **κορυφές** τα σημεία $Α$, $Β$, $Γ$, $Δ$ έχει **πλευρές** τα τμήματα $ΑΒ$, $ΒΓ$, $ΓΔ$, $ΔΑ$ που ορίζονται από διαδοχικές κορυφές. Τα τμήματα $ΑΓ$ και $ΒΔ$, που ορίζονται από μη διαδοχικές κορυφές, λέγονται **διαγώνιες** του τετραπλεύρου.

Καταγράψτε το 3ο σημαντικό θέμα που χρειάζεται να γνωρίζετε για το επίπεδο.

.....

.....

Καταγράψτε το 4ο σημαντικό θέμα που χρειάζεται να γνωρίζετε για το επίπεδο.

.....

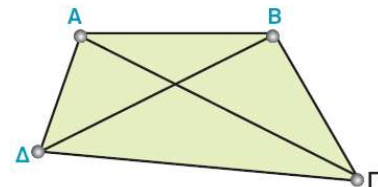
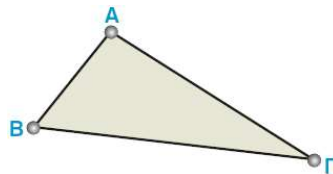
.....

Καταγράψτε το 5ο σημαντικό θέμα που χρειάζεται να γνωρίζετε για το επίπεδο.

.....

.....

11. Έστω ένα τρίγωνο, με κορυφές τα σημεία $Α$, $Β$, $Γ$ και ένα τετράπλευρο, με κορυφές τα σημεία $Α$, $Β$, $Γ$, $Δ$. Ποια ονομασία έχουν τα ευθύγραμμα τμήματα που βλέπετε στα σχήματα;

.....

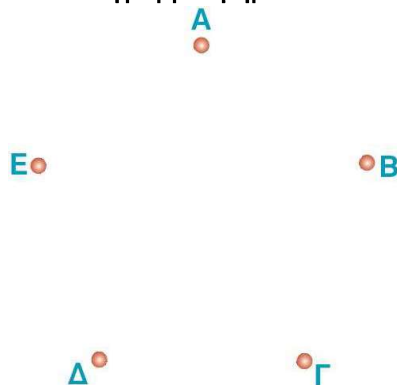
.....

.....

.....

.....

12. Στο σχήμα φαίνονται πέντε σημεία, τα $Α$, $Β$, $Γ$, $Δ$ και $Ε$. Να χαράξετε όλα τα ευθύγραμμα τμήματα, που έχουν άκρα τα σημεία αυτά. Να γράψετε τα ευθύγραμμα τμήματα. Πόσα διαφορετικά ευθύγραμμα τμήματα είναι;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Β.1.2. Γωνία, Γραμμή, Επίπεδα σχήματα, Ευθύγραμμα σχήματα, Ίσα σχήματα

Οι γωνίες στη φύση, στο ανθρώπινο σώμα και στις ανθρώπινες κατασκευές

Κάθε μία από τις περιοχές που χωρίζεται το επίπεδο μαζί με τις ημιευθείες Οχ και Ογ ονομάζεται γωνία.

Το σημείο Ο λέγεται κορυφή της γωνίας και οι ημιευθείες Οχ και Ογ λέγονται πλευρές της γωνίας.

Οι γωνίες που σχηματίζονται συμβολίζονται $\hat{xOy}$ ή $\hat{yOx}$ (το γράμμα της κορυφής Ο γράφεται πάντα στη μέση) ή με ένα μικρό γράμμα, π.χ. $\hat{\omega}$.

13. Δώστε παραδείγματα γωνιών που έχετε δει:

- Στη φύση:

.....
.....

- Στο ανθρώπινο σώμα:

.....
.....

- Στις ανθρώπινες κατασκευές:

.....
.....

14. Γωνία

- A. Σχεδιάστε δύο ημιευθείες Οχ και Ογ.

- B. Σε πόσες περιοχές χωρίζεται το επίπεδο; Να τα ονοματίσετε.

15. Κυρτή και μη κυρτή γωνία. Πειραματιστείτε με το μικροπείραμα mpb14.ggb.

- A. Ποια γωνία λέγεται κυρτή;

.....
.....
.....

- B. Ποια γωνία λέγεται μη κυρτή;

.....
.....
.....

Στο τρίγωνο και
στο τετράπλευρο

Όταν λέμε, π.χ. η γωνία Α του τριγώνου ΑΒΓ, εννοούμε τη γωνία που έχει αρχή το Α και οι πλευρές της είναι η προέκταση των ευθυγράμμων τμημάτων ΑΒ, ΑΓ και περιέχει το τρίγωνο.

Η γωνία $\hat{A}$ λέμε ότι περιέχεται μεταξύ των πλευρών ΑΒ και ΑΓ του τριγώνου.

Λέμε ότι στο τρίγωνο η πλευρά ΒΓ είναι απέναντι στη γωνία $\hat{A}$, ενώ οι γωνίες $\hat{B}$ και $\hat{\Gamma}$ είναι προσκείμενες της πλευράς ΒΓ.

Τεθλασμένη γραμμή είναι μια πολυγωνική γραμμή, που αποτελείται από διαδοχικά ευθύγραμμα τμήματα, τα οποία δε βρίσκονται στην ίδια ευθεία.

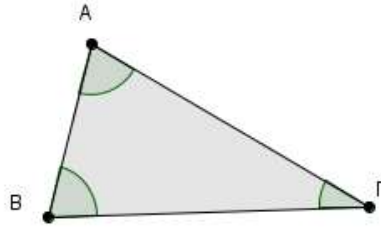

Ευθύγραμμο σχήμα ονομάζεται κάθε τεθλασμένη γραμμή, της οποίας τα άκρα συμπίπτουν.

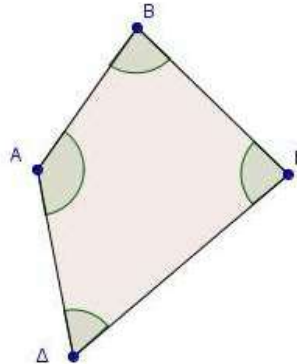
Μια τεθλασμένη γραμμή ονομάζεται κυρτή, όταν η προέκταση κάθε πλευράς της αφήνει όλες τις άλλες πλευρές στο ίδιο ημιεπίπεδο. Διαφορετικά λέγεται μη κυρτή.

16. Το τρίγωνο έχει γωνίες, τις

17. Το τετράπλευρο ΑΒΓΔ έχει γωνίες, που καθεμιά τους περιέχει το τετράπλευρο.

Οι γωνίες αυτές είναι οι που γράφονται και ως εξής:

Ευθύγραμμο σχήματα.

18. Να σχεδιάσετε μία κυρτή και μία μη κυρτή τεθλασμένη γραμμή.

19. Να σχεδιάσετε ένα κυρτό ευθύγραμμο σχήμα και ένα μη κυρτό ευθύγραμμο σχήμα.

Ίσα σχήματα

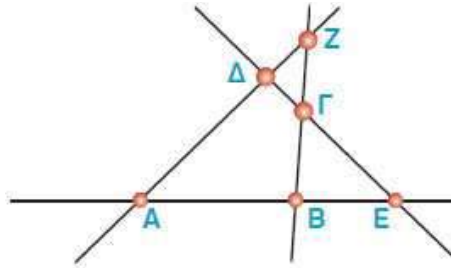

Δύο ευθύγραμμα σχήματα λέγονται ίσα, αν συμπίπτουν, όταν τοποθετηθούν το ένα επάνω στο άλλο με κατάλληλο τρόπο.

Στα ίσα σχήματα, τα στοιχεία που συμπίπτουν, δηλαδή οι κορυφές, οι πλευρές και οι γωνίες, ονομάζονται αντίστοιχα στοιχεία των σχημάτων αυτών.

20. Ποιες γωνίες και ποια ευθύγραμμα σχήματα σχηματίζονται από τις ευθείες του ακόλουθου σχήματος;

.....

.....

.....

.....

.....

Β.1.3. Μέτρηση, σύγκριση και ισότητα ευθυγράμμων τμημάτων – Απόσταση σημείων – Μέσο ευθύγραμμου τμήματος

Το απλούστερο σχήμα, του οποίου το μήκος μπορεί να μετρηθεί, είναι το ευθύγραμμο τμήμα και αποτελεί βασικό στοιχείο των άλλων ευθυγράμμων σχημάτων.

Κάθε σύγκριση ενός μεγέθους με την αντίστοιχη μονάδα λέγεται μέτρηση.

Πώς ορίζεται η απόσταση δύο σημείων και πως μετριέται;

21. Να κάνετε τις αντιστοιχίσεις των εικόνων κάθε οργάνου μέτρησης με το όνομά του.

(i)		(Α) Μετροταινία
(ii)		(Β) Μικρόμετρο
(iii)		(Γ) Υποδεκάμετρο

22. Μελετήστε το υποδεκάμετρο που έχετε μαζί σας.

Για να μετρήσετε το μήκος ενός ευθύγραμμου τμήματος χρησιμοποιείτε:

Η σχέση μεταξύ των υποδιαίρεσεων του μέτρου είναι η ακόλουθη

Μονάδα μήκους είναι το «μέτρο» (m)

- Για να μετρήσετε, ένα ευθύγραμμο τμήμα, χρησιμοποιείτε ένα αντίγραφο του μέτρου και κάνετε τη σύγκριση μ' αυτό.
- Εάν όμως το μήκος του ευθύγραμμου τμήματος είναι πολύ μεγαλύτερο ή πολύ μικρότερο από το μήκος του μέτρου, επιλέγετε, για τη μέτρηση ένα πολλαπλάσιο ή μια υποδιαίρεση του μέτρου για το σκοπό αυτό.
- Για να μετρήσετε σχετικά μικρά μήκη χρησιμοποιείτε, συνήθως, το υποδεκάμετρο, που είναι το ένα δέκατο $\left(\frac{1}{10}\right)$ του μέτρου.
- Για μεγαλύτερα μήκη, όπως π.χ. έναν τοίχο ή τις διαστάσεις ενός οικοπέδου, χρησιμοποιείτε τη μετροταινία.
- Για πολύ μικρά μήκη π.χ. τη διάμετρο μιας βίδας ή το πάχος μιας λαμαρίνας, χρησιμοποιείτε το παχύμετρο ή το μικρόμετρο, αντίστοιχα.

Η έννοια της απόστασης σημείων είναι από τις πιο συνηθισμένες γεωμετρικές έννοιες, π.χ. απόσταση δύο πόλεων κ.λπ.

Απόσταση δύο σημείων Α και Β λέγεται το μήκος του ευθύγραμμου τμήματος ΑΒ, που τα ενώνει.

Με το σύμβολο ΑΒ εννοούνται ταυτόχρονα δύο διαφορετικά πράγματα: Το ευθύγραμμο τμήμα ΑΒ, αλλά και το μήκος αυτού του ευθύγραμμου τμήματος ΑΒ.

Για να ξεχωρίσετε το μήκος, συνήθως χρησιμοποιείται ο συμβολισμός (ΑΒ). Ωστόσο για απλούστευση, μπορείτε να γράψετε: μήκος ΑΒ.

Μέσο ενός ευθύγραμμου τμήματος ΑΒ ονομάζεται το σημείο Μ του τμήματος, που απέχει εξίσου από τα άκρα του.

Ονομασία μονάδας μήκους	Σύμβολο	Σχέση με το μέτρο	
Πολλαπλάσιο του μέτρου	Χιλιόμετρο	Km	1 Km = 1000 m
	ΜΕΤΡΟ	m	
Υποδιαίρέσεις του μέτρου	Δεκατόμετρο ή παλάμη	dm	1 dm = $\frac{1}{10}$ m = 0,1 m
	Εκατοστόμετρο ή πόντος	cm	1 cm = $\frac{1}{100}$ m = 0,01 m
	Χιλιοστόμετρο ή χιλιοστό	mm	1 mm = $\frac{1}{1000}$ m = 0,001 m

1 m	= 10 dm	= 100 cm	= 1000 mm
	1 dm	= 10 cm	= 100 mm
		1 cm	= 10 mm

23. Πώς μπορείτε να βρείτε το μήκος ενός ευθυγράμμου τμήματος:

Αν έχετε τα σημεία Α και Β:

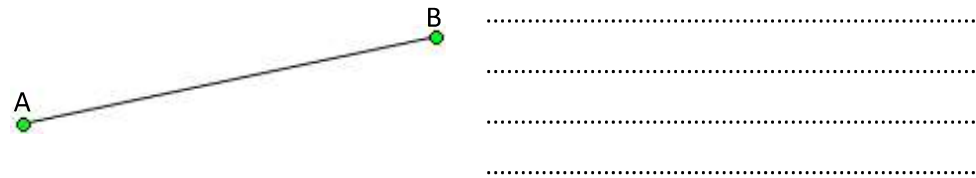
1. Χαράζετε το ευθύγραμμο τμήμα ΑΒ
2. Το μετράτε με το κατάλληλο μέτρο.
3. Βρίσκετε το μήκος.

24. Να βρείτε την απόσταση των σημείων Α και Β.

1. Έχετε τα σημεία Α και Β.
2. Χαράζετε το ευθύγραμμο τμήμα ΑΒ.
3. Το μετράτε με το υποδεκάμετρο.
4. Βρίσκετε ότι έχει μήκος 3,8 cm.
5. Λέτε ότι η απόσταση των σημείων Α και Β είναι 3,8 cm.
6. Γράφετε ΑΒ = 3,8 cm.

25. Να πραγματοποιήσετε μία δική σας μέτρηση. Καταγράψτε τα βήματα και το αποτέλεσμα της μέτρησης.

26. Έχετε ακούσει τη φράση: «Βρισκόμαστε στο μέσο της διαδρομής»; Τι καταλαβαίνετε; Τι σημαίνει απέχουμε την ίδια απόσταση από τα δύο άκρα; Τι ονομάζεται μέσο του ευθυγράμμου τμήματος;

.....

.....

.....

27. Εργαστείτε στο μικροπείραμα [mpb15.ggb](#). Μελετήστε τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να πραγματοποιηθεί σύγκριση μεταξύ δύο ευθυγράμμων τμημάτων. Καταγράψτε τα αποτελέσματα της μελέτης σας.

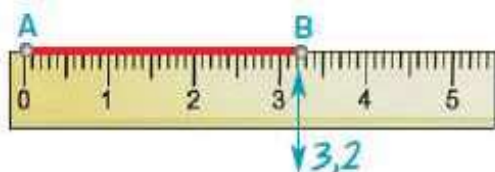
.....

.....

.....

.....

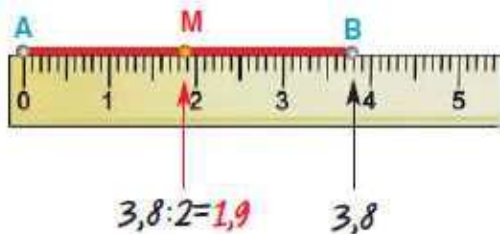
28. Να σχεδιάσετε το ευθύγραμμο τμήμα ΓΔ, το οποίο είναι ίσο με το τμήμα ΑΒ: (α) με το υποδεκάμετρο και (β) με διαβήτη.

Να καταγράψετε τα βήματα που θα ακολουθήσετε:

.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

29. Ποια είναι τα βήματα που θα ακολουθήσετε για να βρείτε το μέσο του ευθύγραμμου τμήματος ΑΒ.

.....

.....

.....

.....

.....

Οποιοδήποτε ευθύγραμμο τμήμα ΑΒ έχει πάντα ένα μέσο Μ, που είναι και μοναδικό.

Β.1.4. Πρόσθεση και αφαίρεση ευθυγράμμων τμημάτων

Για να προσθέσετε ευθύγραμμα τμήματα, τα τοποθετείτε διαδοχικά πάνω σε μια ευθεία. Το τμήμα που έχει άκρα την αρχή του πρώτου και το τέλος του τελευταίου είναι το άθροισμά τους.

Για να αφαιρέσετε δύο ευθύγραμμα τμήματα, τα τοποθετείτε με κοινή αρχή στην ίδια ημιευθεία. Το τμήμα που αρχίζει από το τέλος του μικρότερου και καταλήγει στο τέλος του μεγαλύτερου αποτελεί τη διαφορά τους.

Μία τεθλασμένη γραμμή έχει μήκος το άθροισμα των μηκών των ευθυγράμμων τμημάτων, από τα οποία αποτελείται.

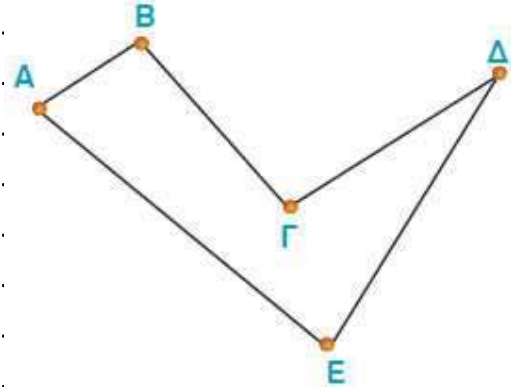

Το μήκος ενός ευθύγραμμου τμήματος AB , είναι μικρότερο από το μήκος κάθε τεθλασμένης γραμμής με τα ίδια άκρα A και B .

Το άθροισμα των πλευρών ενός ευθύγραμμου σχήματος, θα το λέμε περίμετρο του σχήματος.

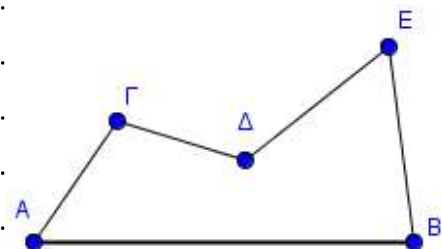
30. Στο παρακάτω σχήμα, μεταξύ των διαδρομών $ABΓΔ$ και $ΑΕΔ$, να βρείτε ποια διαδρομή από τις δύο είναι η συντομότερη, για να πάει κάποιος/α από την πόλη A στην πόλη $Δ$.

31. Να βρείτε την διαφορά των διαδρομών αυτών.

32. Στο παρακάτω σχήμα:

- να βρείτε ποια διαδρομή από τις δύο είναι η συντομότερη, για να πάει κάποιος από την πόλη A στην πόλη B .
- μπορείτε να βρείτε συντομότερη διαδρομή από την πόλη A στην πόλη B με την προϋπόθεση ότι θα περάσετε και από τουλάχιστον μία άλλη πόλη;
- Τι συμπέρασμα μπορείτε να βγάλετε για το μήκος του ευθύγραμμου τμήματος AB , σε σχέση με το μήκος κάθε τεθλασμένης γραμμής με τα ίδια άκρα A και B .

33. Να βοηθήσετε τον ταχυδρόμο να παραδώσει ένα γράμμα express στη διεύθυνση Β, και άλλα τρία στις διευθύνσεις Γ, Δ, Ε και να επιστρέψει στο Ταχυδρομείο Στόχος σας είναι να εντοπίσετε την μικρότερη διαδρομή. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb16.ggb.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

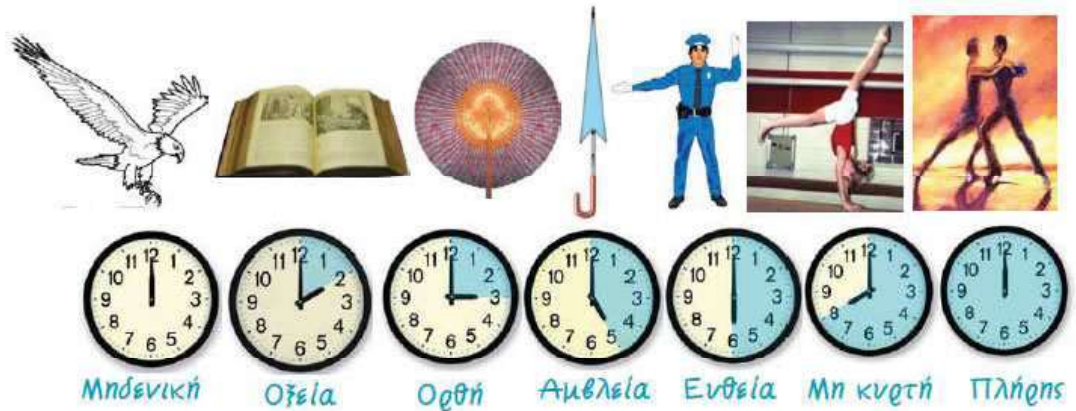
.....

Β.1.6. Είδη γωνιών, Κάθετες ευθείες

Είδη γωνιών

34. Σε όλα τα παρακάτω αντικείμενα σχηματίζονται διάφορες γωνίες ανάλογα με τη σχετική θέση, κάθε φορά, δύο ημιευθειών που έχουν ένα κοινό σημείο, όπως π.χ. είναι οι δείκτες του ρολογιού, τα πόδια των ανθρώπων, τα φτερά του αετού κ.λπ. Η σειρά που τοποθετήθηκαν τα διάφορα σκίτσα είναι τυχαία. Μπορείτε να βρείτε τη σωστή αντιστοιχία;

35. Το σπίτι της ακόλουθης εικόνας έχει δύο καμινάδες.
 Α. Ποια είναι η μεταξύ τους διαφορά;
 Β. Ποια από τις δύο είναι κάθετη στη στέγη και γιατί;
 Γ. Γενικότερα, είναι δυνατό να υπάρχουν κάθετες ευθείες, χωρίς απαραίτητα να είναι αυτές οριζόντιες και κατακόρυφες;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

36. Πώς μπορείτε να κατασκευάσετε μία γωνία; Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb17.ggb για να κατασκευάσετε μερικές γωνίες μέσω του υπολογιστή και του λογισμικού GeoGebra. Μπορείτε να περιγράψετε τον τρόπο κατασκευής;

.....

.....

.....

.....

.....

Ορθή γωνία λέγεται η γωνία της οποίας το μέτρο είναι ίσο με 90° .

Οι πλευρές της ορθής γωνίας είναι κάθετες ημιευθείες.

Οξεία γωνία λέγεται κάθε γωνία με μέτρο μικρότερο των 90° .

Αμβλεία γωνία λέγεται κάθε γωνία με μέτρο μεγαλύτερο των 90° και μικρότερο των 180° .

Ευθεία γωνία λέγεται η γωνία της οποίας το μέτρο είναι ίσο με 180° .

Οι πλευρές της ευθείας γωνίας είναι αντικείμενες ημιευθείες.

Μη κυρτή γωνία λέγεται κάθε γωνία με μέτρο μεγαλύτερο των 180° και μικρότερο των 360° .

Στη συνέχεια, θα χρειαστεί να χρησιμοποιήσετε το μοιρογνωμόνιό σας για να κατασκευάσετε τις γωνίες στα επόμενα ερωτήματα.

37. Να κατασκευάσετε μία ορθή γωνία.

38. Να κατασκευάσετε μία οξεία γωνία.

39. Να κατασκευάσετε μία αμβλεία γωνία.

40. Να κατασκευάσετε μία ευθεία γωνία.

41. Να κατασκευάσετε μία μη κυρτή γωνία.

Μηδενική γωνία
λέγεται η γωνία της
οποίας το μέτρο
είναι ίσο με 0° .

Πλήρης γωνία
λέγεται η γωνία της
οποίας το μέτρο
είναι ίσο με 360° .

42. Να κατασκευάσετε μία μηδενική και μία πλήρη γωνία. Τι παρατηρείτε;

Παρατηρώ ότι:

.....

43. Εργαστείτε στο μικροπείραμα [mpb18.ggb](#). Να βρείτε το μέτρο μερικών κυρτών και μη κυρτών γωνιών. Καταγράψτε τον τρόπο με τον οποίο γίνεται ο υπολογισμός του μέτρου των γωνιών με τη χρήση του μοιρογνομονίου.

.....

.....

.....

.....

.....

44. Να χρησιμοποιήσετε το μοιρογνομόνιο για να μετρήσετε πόσες μοίρες είναι κάθε γωνία.

(α) 	(β)
Η γωνία ΓΑΒ είναι:	Η γωνία
(γ) 	(δ)
Η γωνία	Η γωνία

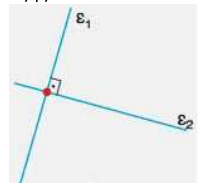

Δύο ευθείες είναι
κάθετες όταν οι
γωνίες που
σχηματίζουν αυτές
τεμνόμενες, είναι
ορθές.

Με τη σχέση
 $\epsilon_1 \perp \epsilon_2$
περιγράφεται ότι
«η ϵ_1 είναι κάθετη
στην ϵ_2 ».

Στο σχήμα η
καθετότητα
συμβολίζεται ως
εξής:

45. Πώς μπορεί να διαπιστωθεί ότι δύο τεμνόμενες ευθείες είναι κάθετες;

.....

.....

.....

Στο συγκεκριμένο
σχεδιασμό μπορούν
να προσδιοριστούν
δύο περιπτώσεις:

1η περίπτωση: Το
σημείο Α ανήκει
στην ϵ .

2η περίπτωση: Το
σημείο Α δεν ανήκει
στην ϵ .

46. Πώς μπορούν να κατασκευαστούν δύο κάθετες ευθείες;

.....

.....

.....

.....

.....

47. Να σχεδιάσετε ευθεία ϵ' , που διέρχεται από σημείο Α και είναι κάθετη σε ευθεία ϵ .

Β.1.5. Μέτρηση, σύγκριση και ισότητα γωνιών, Διχοτόμος γωνίας

~

Η μέτρηση των γωνιών γίνεται με το μοιρογνωμόνιο.

Ο αριθμός που προκύπτει από τη μέτρηση ονομάζεται μέτρο της γωνίας.

Μονάδα μέτρησης των γωνιών είναι η μοίρα, που γράφεται: 1° .

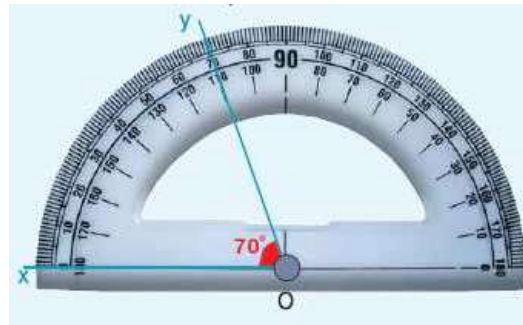
Είναι: $1^\circ = 60'$ (πρώτα λεπτά) και $1' = 60''$ (δεύτερα λεπτά).

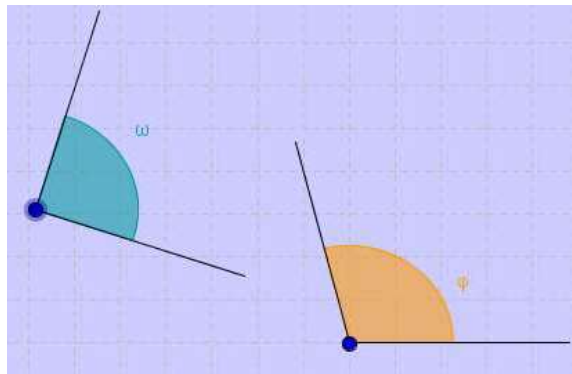
Κάθε γωνία έχει μοναδικό μέτρο που εξαρτάται μόνο από το «άνοιγμα» των πλευρών της.

Αν δύο γωνίες έχουν το ίδιο μέτρο είναι ίσες.

48. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb19.ggb. Να συγκρίνετε τις γωνίες ω και ϕ . Ποια γωνία είναι μεγαλύτερη; Με ποιους τρόπους μπορεί να γίνει η σύγκριση;

.....

.....

.....

.....

.....

49. Να συγκρίνετε τις προσκείμενες στη βάση γωνίες ενός ισοσκελούς τριγώνου.

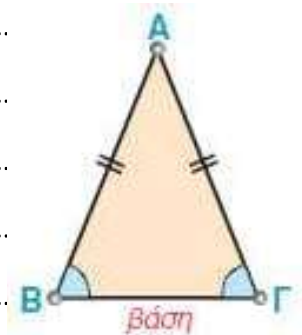
.....

.....

.....

.....

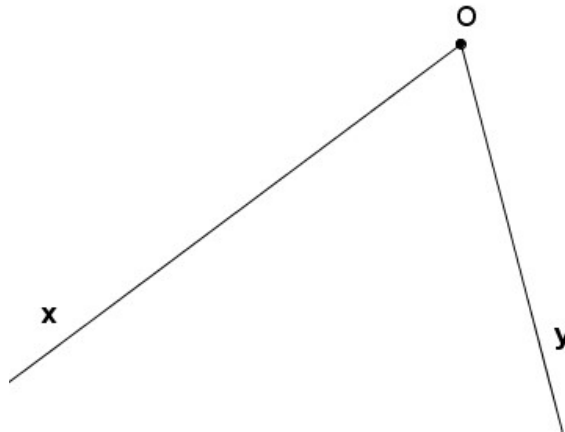
.....

Διχοτόμος γωνίας ονομάζεται η ημιευθεία που έχει αρχή την κορυφή της γωνίας και τη χωρίζει σε δύο ίσες γωνίες.

50. Δίνεται μια γωνία $\widehat{XOY}$. Να κατασκευάσετε την διχοτόμο της.

1ος τρόπος: Με το μοιρογνωμόνιο

.....

.....

.....

.....

2ος τρόπος: Με δίπλωση χαρτιού

.....

.....

.....

.....

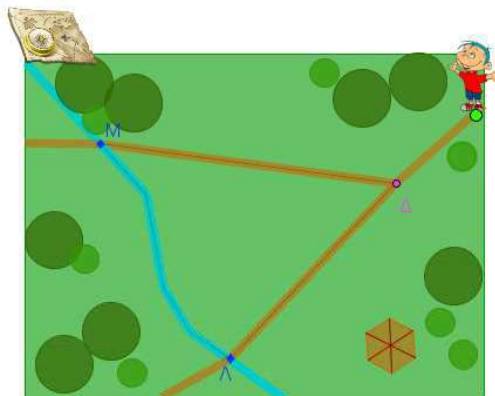
51. Μελετήστε το μικροπείραμα mpb110.ggb. Δείτε πώς κατασκευάζετε η διχοτόμος με τη βοήθεια του λογισμικού. Επιχειρήστε τη διερεύνηση. Καταγράψτε τι παρατηρείτε.

.....

.....

.....

52. Ο Γιάννης παίζει το παιχνίδι του κρυμμένου Θησαυρού... Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb111.ggb.

Β.1.7. Εφεξής και διαδοχικές γωνίες, Άθροισμα γωνιών

Εφεξής γωνίες ονομάζονται δύο γωνίες που έχουν την ίδια κορυφή, μία κοινή πλευρά και δεν έχουν κανένα άλλο κοινό σημείο.

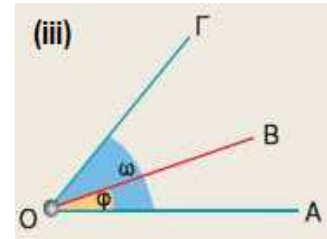
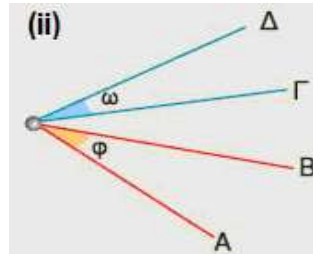
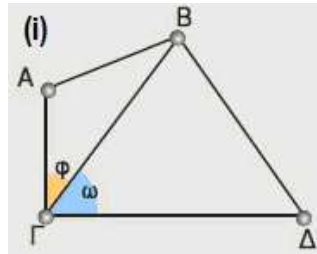

Η λέξη εφεξής χρησιμοποιείται για να προσδιορίσει τη φράση: από εδώ και στο εξής ή από εδώ και πέρα.

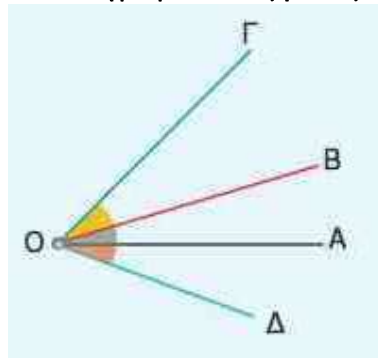
Διαδοχικές γωνίες λέγονται περισσότερες από δύο γωνίες, που βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο και καθεμιά από αυτές είναι εφεξής γωνία με την προηγούμενη ή την επόμενη της.

53. Σε καθένα από τα παρακάτω τρία σχήματα υπάρχουν δύο γωνίες $\hat{\phi}$ και $\hat{\omega}$. Συμπληρώστε τα κενά στην πρόταση που αντιστοιχεί σε καθένα από τα τρία σχήματα και δικαιολογήστε την απάντησή σας.

- Οι γωνίες ω και ϕ , έχουν κοινή την και την και κανένα άλλο κοινό σημείο. Οι γωνίες αυτές ονομάζονται
- Οι γωνίες ω και ϕ , έχουν μόνο κοινή και κανένα άλλο κοινό σημείο.
- Οι γωνίες ω και ϕ , έχουν κοινή την μία και

54. Να καταγράψετε ποιες γωνίες είναι διαδοχικές στο ακόλουθο σχήμα:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

55. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb112.ggb. Διερευνήστε τις τρεις περιπτώσεις που προσδιορίστηκαν στο προηγούμενο παράδειγμα. Στη συνέχεια να εργαστείτε στις ερωτήσεις, ώστε να διαπιστώσετε τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να γίνουν δύο γωνίες εφεξής. Καταγράψτε πώς μπορούν να γίνουν δύο γωνίες εφεξής.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

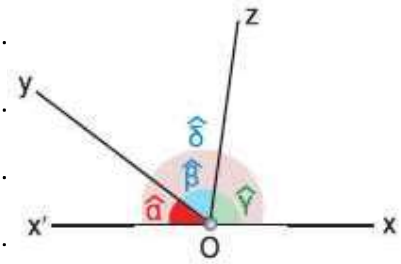

Για να προστεθούν δύο γωνίες έστω $\hat{\alpha}$, $\hat{\beta}$, δηλαδή να βρεθεί μια τρίτη γωνία, που να είναι το άθροισμά τους, τότε:

- Κάνουμε τις γωνίες εφεξής.
- Σχηματίζεται μία νέα γωνία.

Το μέτρο της είναι το μέτρο $\hat{\alpha} + \hat{\beta}$, δηλαδή είναι το άθροισμα των μέτρων ($\hat{\alpha}$ και $\hat{\beta}$), των δύο γωνιών.

56. Δίνεται ευθεία $x'x$. Από ένα σημείο O της ευθείας και προς το ίδιο μέρος της, έχουν σχεδιαστεί δυο ημιευθείες Oy και Oz . Να βρείτε το άθροισμα των τριών γωνιών, που σχηματίζονται, όπως φαίνεται στο σχήμα.

57. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb113.ggb και πειραματιστείτε επιλέγοντας διαφορετικές γωνίες και υπολογίζοντας το άθροισμα των γωνιών. Ελέγξτε αν ισχύει ο τρόπος εύρεσης αθροίσματος γωνιών που περιγράφηκε στο περιθώριο αριστερά.

58. Μπορείτε να υπολογίσετε το μέτρο του αθροίσματος των γωνιών χωρίς να ακολουθήσετε τη διαδικασία που έχει περιγραφεί; Εξηγήστε.

Β.1.8. Παραπληρωματικές, συμπληρωματικές και κατακορυφήν γωνίες

Παραπληρωματικές γωνίες ονομάζονται δύο γωνίες που έχουν άθροισμα 180° . Η κάθε μία από αυτές λέγεται παραπληρωματική της άλλης.

Αν $\hat{\alpha}$ και $\hat{\beta}$ οι δύο γωνίες θα ισχύει:
 $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 180^\circ$

Συμπληρωματικές γωνίες ονομάζονται δύο γωνίες που έχουν άθροισμα 90° . Η κάθε μία από αυτές λέγεται συμπληρωματική της άλλης.

Αν $\hat{\alpha}$ και $\hat{\beta}$ οι δύο γωνίες θα ισχύει:
 $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 90^\circ$

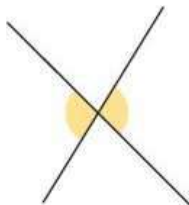
Κατακορυφήν γωνίες ονομάζονται δύο γωνίες που έχουν την κορυφή τους κοινή και τις πλευρές τους αντικείμενες ημιευθείες.

59. Να σχεδιάσετε δύο εφεξής γωνίες με ονόματα $\chi\hat{O}\gamma$ και $\gamma\hat{O}z$, για τις οποίες οι μη κοινές πλευρές τους είναι αντικείμενες ημιευθείες. Να βρείτε το άθροισμα των δύο γωνιών.

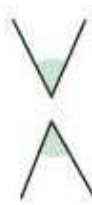
60. Να σχεδιάσετε δύο εφεξής γωνίες με ονόματα $\chi\hat{O}\gamma$ και $\gamma\hat{O}z$, για τις οποίες οι μη κοινές πλευρές τους είναι κάθετες ημιευθείες. Να βρείτε το άθροισμα των δύο γωνιών.

61. Σε ποιες από τις παρακάτω περιπτώσεις οι γωνίες είναι κατακορυφήν και γιατί;

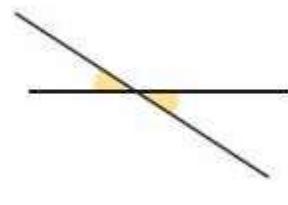
Α.

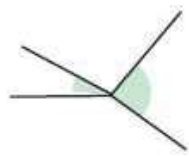
Γ.

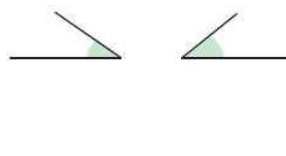
Ε.

Β.

Δ.

Για να βρείτε το μέτρο της παραπληρωματικής μιας γωνίας μπορείτε να αξιοποιήσετε τη σχέση:

$$\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 180^\circ.$$

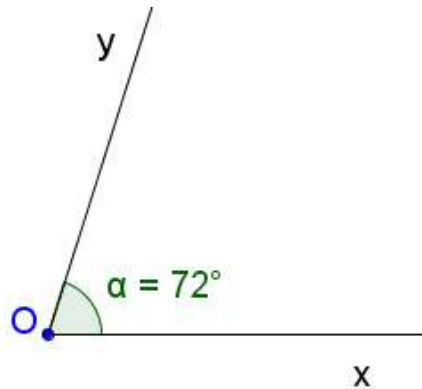
Για να σχεδιάσετε την παραπληρωματική μιας γωνίας $\hat{xOy}$, προεκτείνετε την πλευρά αυτής Ox προς το μέρος του O , οπότε έχετε την ημιευθεία Ox' , αντικείμενη της Ox . Έτσι σχηματίζεται η γωνία $\hat{yOx'}$, που είναι παραπληρωματική της $\hat{xOy}$ και έχει μέτρο το $\hat{\beta}$, ώστε να ισχύει $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 180^\circ$.

Για να σχεδιάσετε τη συμπληρωματική μιας γωνίας $\hat{xOy}$, φέρνεται την ημιευθεία $Ox' \perp Oy$ προς το μέρος του ημιεπιπέδου που βρίσκεται η Oy . Έτσι σχηματίζεται η γωνία $\hat{yOx'}$, που είναι συμπληρωματική της $\hat{xOy}$ και έχει μέτρο το $\hat{\beta}$, ώστε να είναι $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 90^\circ$.

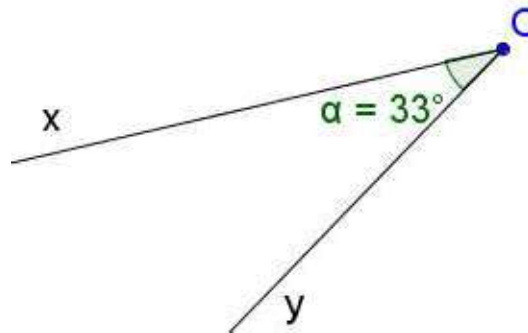

Για να βρείτε το μέτρο της συμπληρωματικής μιας γωνίας αξιοποιείτε τη σχέση $\hat{\alpha} + \hat{\beta} = 90^\circ$.

62. Δίνεται η γωνία $\hat{xOy}$ με μέτρο $\hat{\alpha} = 72^\circ$. Να βρείτε και να σχεδιάσετε την παραπληρωματική της.

63. Δίνεται η γωνία $\hat{xOy}$ με μέτρο $\hat{\alpha} = 33^\circ$. Να βρείτε και να σχεδιάσετε την συμπληρωματική της.

Δύο κατακορυφήν
γωνίες είναι ίσες.

64. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb114.ggb.

(Α) Ελέγξτε αν ισχύει ότι δύο κατακορυφήν γωνίες είναι ίσες.

(Β) Διερευνήστε τα ερωτήματα του μικροπειράματος και καταγράψτε τις παρατηρήσεις που προέκυψαν.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

65. Να δικαιολογήσετε γιατί δύο κάθετες ευθείες σχηματίζουν τέσσερις ορθές γωνίες.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Β.1.9. Θέσεις ευθειών στο επίπεδο

~

Δύο ευθείες του ίδιου επιπέδου λέγονται παράλληλες, αν δεν έχουν κοινό σημείο όσο κι αν προεκταθούν.

Δύο ευθείες του ίδιου επιπέδου που έχουν ένα κοινό σημείο ονομάζονται **τεμνόμενες** και το κοινό τους σημείο λέγεται **σημείο τομής** των δύο ευθειών.

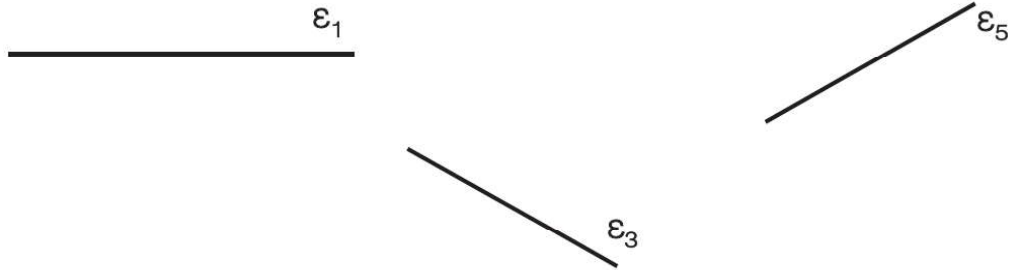

Δύο ευθείες που βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο ή θα είναι παράλληλες ή θα τέμνονται.

Για να δηλωθεί ότι δύο ευθείες ϵ_1 και ϵ_2 είναι παράλληλες, χρησιμοποιείται το σύμβολο $//$. Η σχέση γράφεται: $\epsilon_1 // \epsilon_2$.

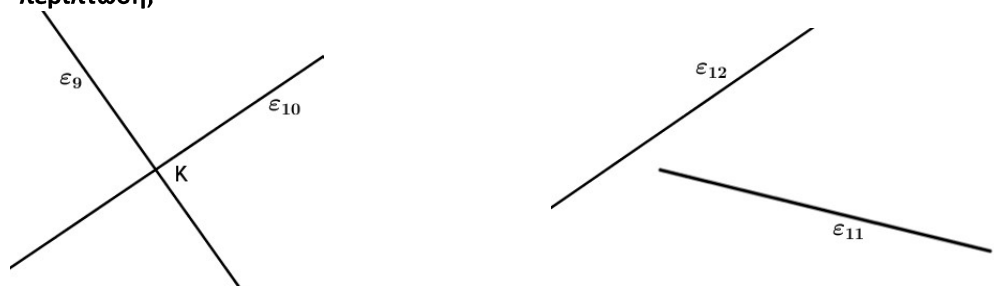
66. Να σχεδιάσετε παράλληλες ευθείες σε κάθε μία από τις παρακάτω περιπτώσεις.

67. Να σχεδιάσετε τεμνόμενες ευθείες σε κάθε μία από τις παρακάτω περιπτώσεις.

68. Να εξετάσετε αν οι ακόλουθες ευθείες είναι τεμνόμενες. Τι παρατηρείτε σε κάθε μία περίπτωση;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Δύο ευθύγραμμα τμήματα που βρίσκονται πάνω σε δύο παράλληλες ευθείες, θα λέγονται παράλληλα ευθύγραμμα τμήματα και ισχύει ότι $AB \parallel \Gamma\Delta$.

Δύο ευθείες του επιπέδου κάθετες σε μια ευθεία είναι μεταξύ τους παράλληλες.

Από ένα σημείο Α, εκτός ευθείας ε, διέρχεται μία και μοναδική ευθεία ε1 παράλληλη στην ε.

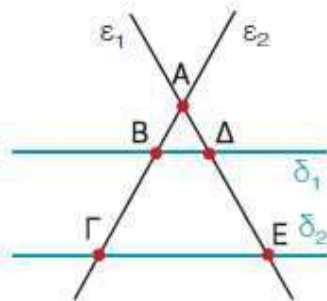

Ο Ευκλείδης στα «Στοιχεία» ορίζει ως παράλληλες: «ΤΙΣ ΕΥΘΕΙΕΣ ΕΚΕΙΝΕΣ ΠΟΥ ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΚΑΙ ΠΡΟΕΚΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠ' ΑΠΕΙΡΟΝ ΚΙ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΟ ΜΕΡΗ ΔΕ ΣΥΝΑΝΤΩΝΤΑΙ ΣΕ ΚΑΝΕΝΑ ΑΠ' ΑΥΤΑ».

Το σημαντικότερο έργο Γεωμετρίας στην αρχαιότητα ήταν τα «Στοιχεία» (13 βιβλία) του Ευκλείδη (330 - 270 π.Χ.), που απετέλεσε σταθμό στη Γεωμετρία και αναδείχτηκε σε πρότυπο μαθηματικής σκέψης. Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι τα «Στοιχεία» του Ευκλείδη αναγνωρίζονται διεθνώς ως ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα του ανθρωπίνου πνεύματος. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι μαζί με τη Βίβλο είναι από τα συγγράμματα που είχαν τις περισσότερες εκδόσεις.

69. Να βρείτε:

- (Α) ποιες από τις ευθείες του σχήματος είναι παράλληλες
(Β) ποιες από τις ευθείες του σχήματος είναι τεμνόμενες
(Γ) ποια ευθύγραμμα τμήματα είναι παράλληλα.

.....

.....

.....

.....

70. Να σχεδιάσετε ευθεία ε1 που να είναι παράλληλη προς μια ευθεία ε και να διέρχεται από σημείο Α, το οποίο δεν ανήκει στην ευθεία ε.

Καταγράψτε την διαδικασία σχεδίασης.

(<http://users.sch.gr/thafounar/classA/paraLine/paraLine.html>)

.....

.....

.....

.....

.....

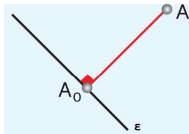
.....

.....

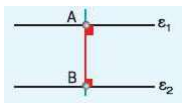
Β.1.10. Απόσταση σημείου από ευθεία - Απόσταση παραλλήλων

Απόσταση του σημείου A από την ευθεία ϵ ονομάζεται το μήκος του κάθετου ευθυγράμμου τμήματος AA_0 από το σημείο A προς την ευθεία ϵ .

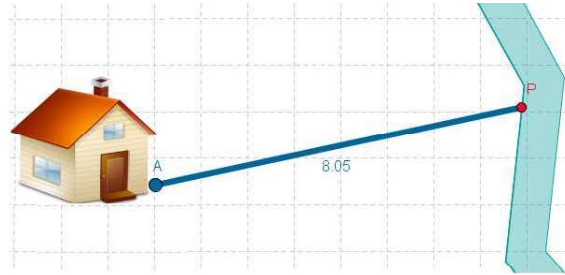
Απόσταση δύο παραλλήλων ευθειών λέγεται το μήκος οποιουδήποτε ευθυγράμμου τμήματος που είναι κάθετο στις δύο παράλληλες ευθείες και έχει τα άκρα του σ' αυτές, π.χ. το AB .

Σχεδιάστε μία ευθεία και ένα σημείο A εκτός αυτής. Από το σημείο δοκιμάστε να φέρνετε ευθύγραμμα τμήματα από το A προς την ϵ . Αναστοχαστείτε για το σημείο της ϵ η απόσταση του οποίου από το A θα είναι ελάχιστη.

71. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb115.ggb. Διερευνήστε τα ακόλουθα:

- (Α) Βρείτε σε ποιο σημείο του δημόσιου αγωγού νερού, στο παρακάτω σχεδιάγραμμα, πρέπει να γίνει η σύνδεση με το σημείο A του σπιτιού, ώστε ο σωλήνας να έχει το μικρότερο δυνατό μήκος. Με πόσους τρόπους μπορεί να γίνει η σύνδεση;
- (Β) Πόσο εκτιμάτε ότι είναι το μέτρο της γωνίας που σχηματίζει ο σωλήνας με τον αγωγό στο σημείο που ο σωλήνας έχει το μικρότερο μήκος;

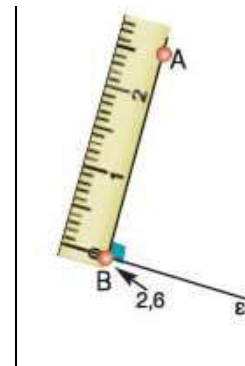

.....

.....

.....

72. (Α) Να βρείτε την απόσταση του σημείου A από την ευθεία ϵ .
- (Β) Να φέρετε από το σημείο A παράλληλη στην ευθεία ϵ και να την ονομάστε ϵ_1 .
- (Γ) Να φέρετε την κάθετη από ένα άλλο σημείο της ϵ_1 στην ϵ .

.....

.....

.....

.....

73. Να βρείτε σημείο μίας ευθείας ϵ , η απόσταση του οποίου από ένα σημείο A εκτός αυτής να είναι η ελάχιστη.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

74. Να σχεδιάσετε δύο ευθείες ϵ_1 και ϵ_2 παράλληλες προς μια ευθεία ϵ , που να απέχουν από αυτή 3 cm.

Β.1.11. Κύκλος και στοιχεία του κύκλου

Κύκλος λέγεται το σύνολο όλων των σημείων του επιπέδου που απέχουν την ίδια απόσταση από ένα σταθερό σημείο Ο.

Η απόσταση αυτή συμβολίζεται με r και λέγεται **ακτίνα του κύκλου**. Το σημείο Ο λέγεται **κέντρο του κύκλου**.

Ένας κύκλος με κέντρο Ο και ακτίνα r , συμβολίζεται με συντομία (Ο, r).

Για τον σχεδιασμό ενός κύκλου μπορεί να χρησιμοποιηθεί διαβήτης.

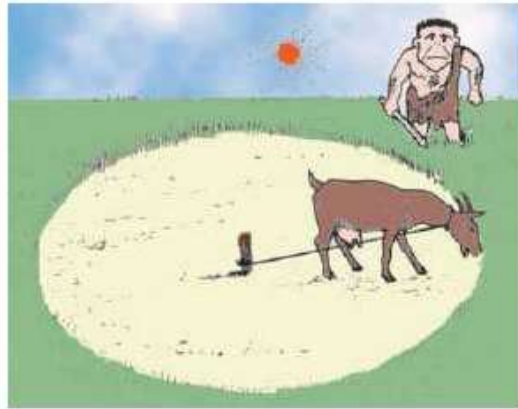

Δύο κύκλοι με ακτίνες ίσες είναι ίσοι.

Δύο σημεία Α και Β του κύκλου τον χωρίζουν σε δύο μέρη που το καθένα λέγεται **τόξο του κύκλου** με άκρα τα Α και Β.

75. Εργαστείτε στο μικροπείραμα [mpb116.ggb](#).

Ο πρωτόγονος άνθρωπος για να μη χάσει την κατσίκά του την έδεσε με ένα σχοινί, σ' ένα ξύλινο πάσσαλο, μέσα στο λιβάδι. Όταν γύρισε να την πάρει είδε ότι η κατσίκά είχε βοσκήσει εκείνο το μέρος του λιβαδιού που της επέτρεπε το μήκος του σχοινιού να φθάσει. Έτσι, όλα τα χόρτα που απείχαν μικρότερη ή ίση απόσταση από το σχοινί, που ήταν δεμένη, είχαν φαγωθεί.

Ποια γεωμετρική έννοια χαρακτηρίζει την περιοχή της οποίας το χορτάρι φαγώθηκε;

.....

.....

76. Εργαστείτε στο μικροπείραμα [mpb117.ggb](#). Με ποιους τρόπους μπορεί να πραγματοποιηθεί ο σχεδιασμός ενός κύκλου; Σκεφτείτε και άλλους εναλλακτικούς τρόπους σχεδίασης κύκλου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Το ευθύγραμμο τμήμα AB , που συνδέει δύο σημεία A και B του κύκλου, λέγεται **χορδή** του κύκλου.

Η **χορδή** που περνάει **από το κέντρο** του κύκλου λέγεται **διάμετρος** του κύκλου.

Η **διάμετρος** είναι η μεγαλύτερη χορδή του κύκλου, είναι διπλάσια από την ακτίνα του κύκλου και **χωρίζει τον κύκλο σε δύο ίσα μέρη** (ημικύκλια).

Κυκλικός δίσκος (O, ρ) είναι ο κύκλος (O, ρ) μαζί με το μέρος του επιπέδου που περικλείει. Όλα τα σημεία του κυκλικού δίσκου απέχουν από το κέντρο O απόσταση μικρότερη ή ίση με την ακτίνα ρ .

77. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb118.ggb. Στη συνέχεια απαντήστε τα ακόλουθα:

- (Α) Πότε δύο ή περισσότεροι κύκλοι καλούνται ομόκεντροι.
 (Β) Να σχεδιάσετε έναν κύκλο και να φέρετε δύο χορδές του.
 (Γ) Να φέρετε τη διάμετρο του κύκλου που σχεδιάσατε.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

78. Να σχεδιάσετε ένα τρίγωνο, αν γνωρίζετε ότι τα μήκη των πλευρών του είναι: $\alpha = 3 \text{ cm}$, $\beta = 2 \text{ cm}$ και $\gamma = 1,5 \text{ cm}$. Εργαστείτε στο μικροπείραμα: mpb119.ggb. Καταγράψτε τα βήματα κατασκευής. Στη συνέχεια κάντε την ανάλογη κατασκευή για τα συγκεκριμένα μήκη.

.....

.....

.....

.....

79. Να κατασκευάσετε τρίγωνο, για το οποίο γνωρίζετε ότι έχει δύο πλευρές 3 cm και 4 cm και των οποίων η περιεχόμενη γωνία είναι 55° .

80. Να κατασκευάσετε τρίγωνο, για το οποίο γνωρίζετε ότι έχει μία πλευρά 3 cm και τις προσκείμενες γωνίες 40° και 100° .

B.1.13. Θέσεις ευθείας και κύκλου

Όταν ευθεία και κύκλος **δεν έχουν κανένα κοινό σημείο** η ευθεία είναι **εξωτερική** του κύκλου.

Όταν η απόσταση από το κέντρο του κύκλου στην ευθεία ε είναι μεγαλύτερη από την ακτίνα του κύκλου, η ευθεία είναι εξωτερική του κύκλου.

Όταν ευθεία και κύκλος έχουν ένα μόνο κοινό σημείο Μ, η ευθεία λέγεται **εφαπτόμενη** του κύκλου στο σημείο Μ.

Όταν η απόσταση από το κέντρο του κύκλου στην ευθεία ε είναι ίση με την ακτίνα του κύκλου, η ευθεία είναι εφαπτομένη του κύκλου στο Μ.

81. Να εξετάσετε τις σχετικές θέσεις που μπορεί να έχουν σ' ένα επίπεδο ένας κύκλος και μια ευθεία. Για το σκοπό αυτό εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb120.ggb. Να καταγράψετε τις περιπτώσεις που διακρίνετε και σχεδιάστε τα αντίστοιχα σχήματα.

[illegible]

Όταν ευθεία και κύκλος **έχουν δύο κοινά σημεία Α και Β**, η ευθεία λέγεται **τέμνουσα** του κύκλου ή **λέμε ότι η ευθεία τέμνει τον κύκλο στα Α και Β**.

Όταν η απόσταση από το κέντρο του κύκλου στην ευθεία **ε είναι μικρότερη από την ακτίνα του κύκλου**, η ευθεία είναι **τέμνουσα** του κύκλου.

Αν Μ το σημείο που τέμνονται οι εφαπτόμενες, τα ευθύγραμμα τμήματα ΑΜ και ΒΜ λέγονται **εφαπτόμενα τμήματα** του κύκλου.

82. Να σχεδιάσετε ευθεία που να εφάπτεται σε σημείο ενός κύκλου. Για τις ανάγκες της κατασκευής εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb121.ggb. Καταγράψτε τα βήματα της κατασκευής και στη συνέχεια πραγματοποιήστε τον δικό σας σχεδιασμό.

.....

.....

.....

83. Να σχεδιάσετε κύκλο που να εφάπτεται σε σημείο μιας ευθείας. Περιγράψτε την κατασκευή.

.....

.....

.....

84. Να σχεδιάσετε εφαπτόμενες ενός κύκλου (Ο, ρ) στα άκρα Α και Β μιας χορδής του ΑΒ. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb122.ggb και καταγράψτε τα συμπεράσματα.

.....

.....

.....

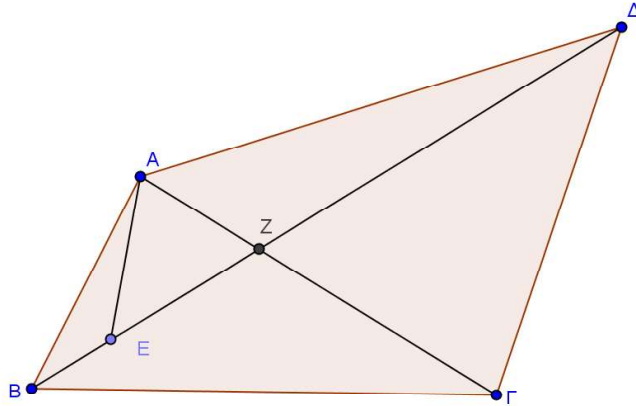
.....

.....

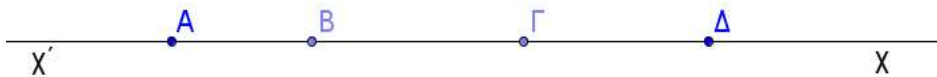
.....

Ασκήσεις προς λύση**Σημείο, Ευθύγραμμο τμήμα, Ευθεία, Ημιευθεία, Επίπεδο, Ημιεπίπεδο**

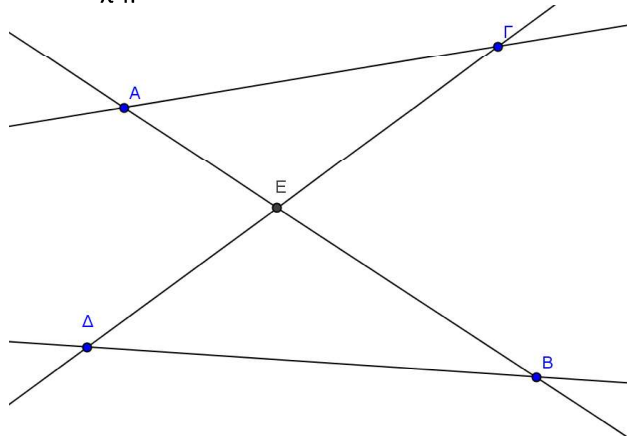
1.1. Να γράψετε τα ευθύγραμμα τμήματα που έχουν άκρα τα σημεία Α, Β, Γ, Δ και Ε του σχήματος.

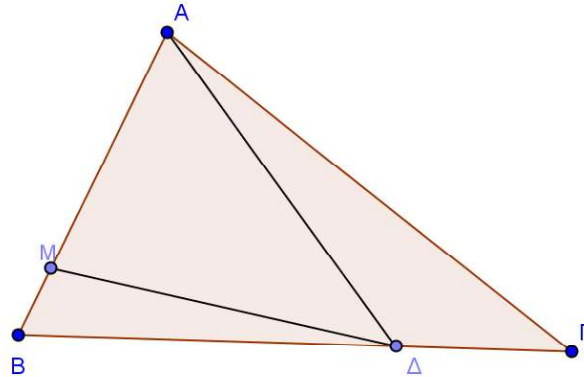
1.2. Δίνεται το σχήμα.

- A.** Να γράψετε τα ευθύγραμμα τμήματα που ορίζονται από τα σημεία Α, Β, Γ και Δ.
 - B.** Να γράψετε όλα τα ευθύγραμμα τμήματα που έχουν για ένα άκρο τους το σημείο Β.
 - Γ.** Να ονομάσετε όλες τις ημιευθείες που ορίζονται στο σχήμα.
 - Δ.** Να γράψετε όλα τα ζεύγη των ημιευθειών που είναι αντικείμενες.
- 1.3.** Να γράψετε όλα τα ευθύγραμμα τμήματα, όλες τις ευθείες και όλες τις ημιευθείες που ορίζονται στο παρακάτω σχήμα.

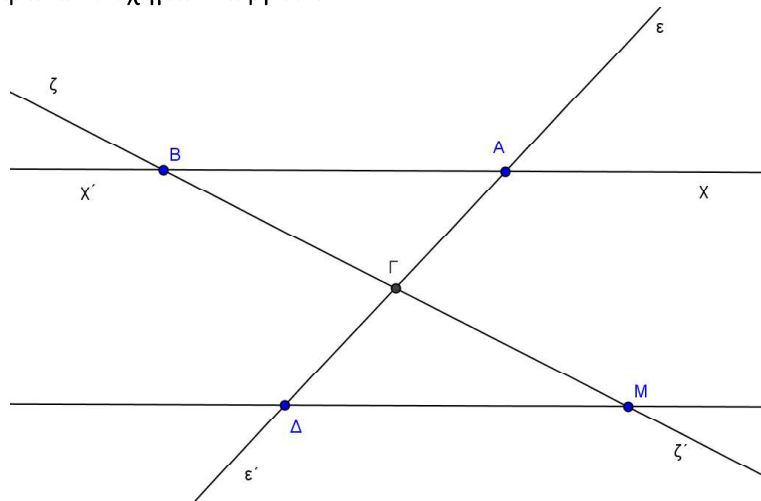

1.4. Δίνεται το παρακάτω σχήμα.

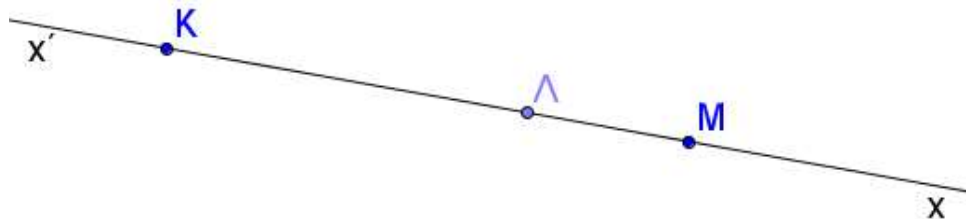
- A. Να βρείτε το πλήθος των τριγώνων που υπάρχουν στο σχήμα.
- B. Να ονομάσετε τα τρίγωνα αυτά.

1.5. Δίνεται το παρακάτω σχήμα. Να βρείτε:

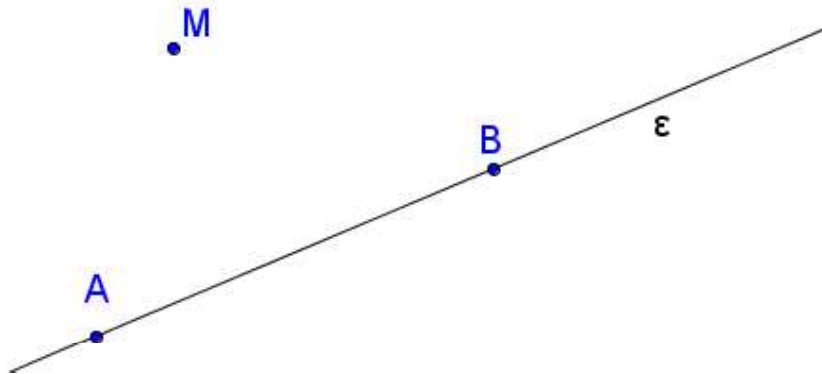
- A. Πόσες ευθείες υπάρχουν στο σχήμα.
- B. Πόσα ευθύγραμμα τμήματα υπάρχουν στο σχήμα που να έχουν άκρα δύο από τα σημεία A, B, Γ, Δ, M.
- Γ. Πόσες ημιευθείες υπάρχουν στο σχήμα που να έχουν αρχή ένα από τα σημεία B, Δ.

1.6. Δίνεται η ευθεία x'x και τα σημεία αυτής K, Λ, M.

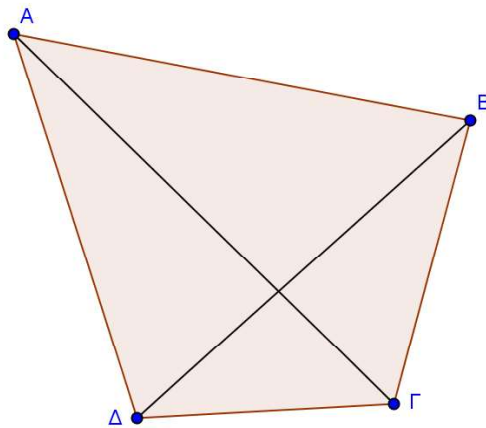

- A. Να γράψετε όλα τα ευθύγραμμα τμήματα με άκρα τα σημεία αυτά.
- B. Να γράψετε όλες τις ημιευθείες που έχουν αρχή τα σημεία αυτά.
- Γ. Να βρείτε ποιες από τις παραπάνω ημιευθείες είναι αντικείμενες.

- 1.7.** Έστω σημείο M και ευθεία (ϵ) που δεν διέρχεται από το M . Θεωρούμε τα σημεία A, B της ευθείας (ϵ) .

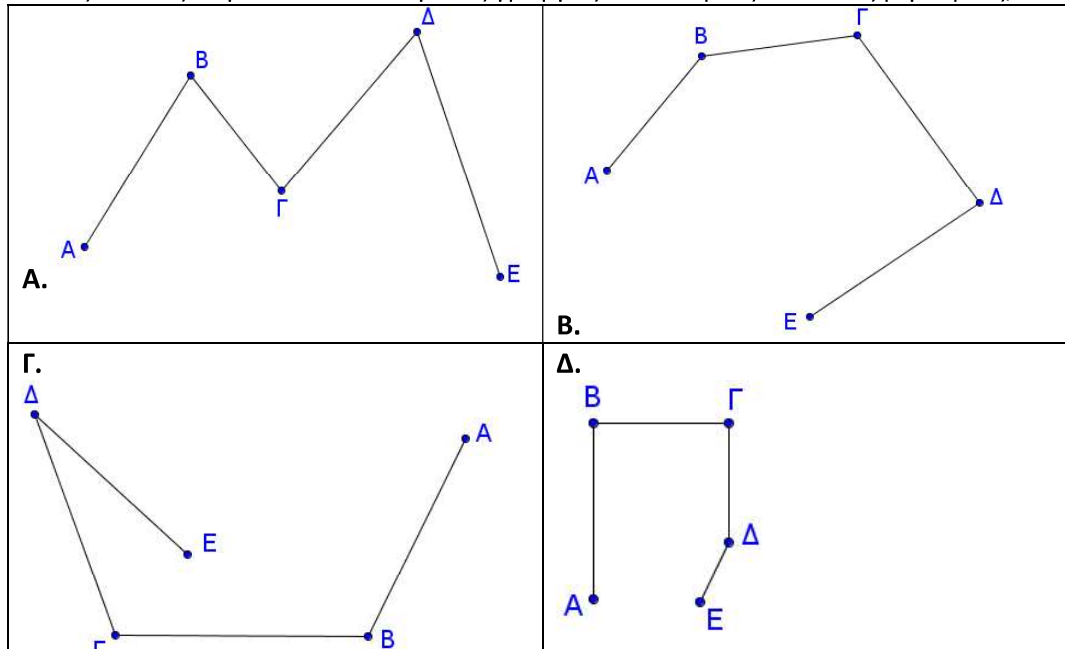
- A.** Πόσες ευθείες διέρχονται από το M ;
B. Πόσες από τις παραπάνω ευθείες διέρχονται από το A ;
Γ. Υπάρχει ευθεία που να διέρχεται από τα σημεία M, A, B ; Αιτιολογήστε.
- 1.8.** Δίνεται το κυρτό τετράπλευρο $AB\Gamma\Delta$. Να βρείτε τις γωνίες που περιέχονται:

- A.** Στις πλευρές ΓB και $\Gamma \Delta$.
B. Στη διαγώνιο $A\Gamma$ και στην πλευρά AB .
Γ. Στις πλευρές $A\Delta$ και AB .
Δ. Στη διαγώνιο ΔB και στην πλευρά $\Delta \Gamma$.

**Γωνία-Γραμμή-Επίπεδα σχήματα-Ευθύγραμμο τμήματα-Ίσα σχήματα Είδη γωνιών-Εφεξής-
Διαδοχικές-Άθροισμα γωνιών**

1.9. Ποιες από τις παρακάτω τεθλασμένες γραμμές είναι κυρτές και ποιες μη κυρτές;

1.10. Δίνεται ευθύγραμμο τμήμα AB . Το μέσο M απέχει από το σημείο A 3 cm.

- Α.** Να βρείτε πόσο απέχει το σημείο M από το B .
- Β.** Ποιο είναι το μήκος του ευθύγραμμου τμήματος AB ;

1.11. Δίνεται μια ευθεία (ϵ). Θεωρούμε τα σημεία K, Λ, M, N στην ευθεία (ϵ) με τη σειρά που δίνονται. Για τα σημεία ισχύει $K\Lambda = 4$ cm, $\Lambda M = 2$ cm και $MN = 4$ cm.

- Α.** Να αποδείξετε ότι τα ευθύγραμμο τμήματα KM και ΛN είναι ίσα.
- Β.** Να βρείτε το μέσο P του KN και να εξετάσετε αν αυτό είναι και μέσο του ΛM .

1.12. Σε ημιευθεία Ax παίρνουμε τα σημεία K, Λ και M έτσι, ώστε $A\Lambda = 4$ cm, $\Lambda M = 1$ cm και $AK = 2$ cm. Να βρείτε τα μήκη των τμημάτων:

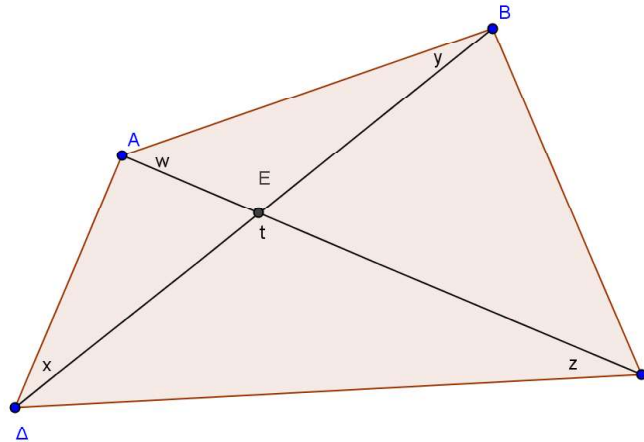
- Α.** AM
- Β.** $A\Lambda - AK$
- Γ.** $AM - AK$

1.13. Θεωρούμε μια ημιευθεία Ox και παίρνουμε τα σημεία A και B έτσι, ώστε $OA = 5$ cm και $OB = 7$ cm. Αν Γ είναι το μέσο του AB , να βρείτε το μήκος του $O\Gamma$.

1.14. Δίνεται τυχαίο τρίγωνο $AB\Gamma$. Μέσα στο τρίγωνο $AB\Gamma$ παίρνουμε σημείο M και σχηματίζουμε το τρίγωνο ABM . Να ονομάσετε τις γωνίες που είναι:

- Α.** απέναντι της AB στο τρίγωνο ABM .
- Β.** απέναντι της $B\Gamma$ στο τρίγωνο $AB\Gamma$.
- Γ.** προσκείμενες της AM στο τρίγωνο ABM .
- Δ.** περιεχόμενες των AB, AM στο τρίγωνο ABM .

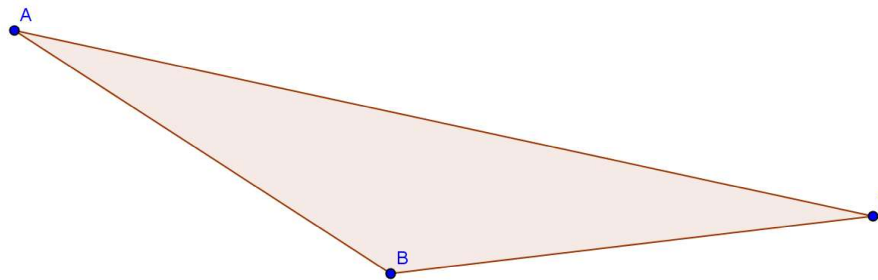
1.15. Γράψτε με τρία γράμματα τις γωνίες x , y , z , w , t στο παρακάτω σχήμα.

1.16. Σε ευθεία $x'x$ θεωρούμε ευθύγραμμο τμήμα $AB = 12 \text{ cm}$ και σημείο Γ τέτοιο ώστε $A\Gamma = \frac{1}{3}B\Gamma$.

Να βρείτε τα μήκη $A\Gamma$, $B\Gamma$.

1.17. Να σχεδιάσετε τα ύψη στο παρακάτω σχήμα.

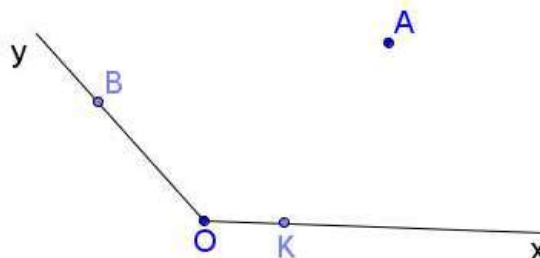

1.18. Να σχεδιάσετε ένα ευθύγραμμο τμήμα AB με μήκος 4 cm . Να χαράξετε την κάθετη ευθεία προς το ευθύγραμμο τμήμα:

- Α. στο σημείο A .
- Β. στο σημείο B .
- Γ. στο μέσο M του AB .

1.19. Να κατασκευάσετε γωνία $\hat{xOy} = 120^\circ$. Φέρνουμε την Od κάθετη στην Ox , στο εσωτερικό της $\hat{xOy}$. Να υπολογίσετε τη γωνία $\hat{dOy}$.

1.20. Στο παρακάτω σχήμα να φέρετε κάθετη ευθεία:

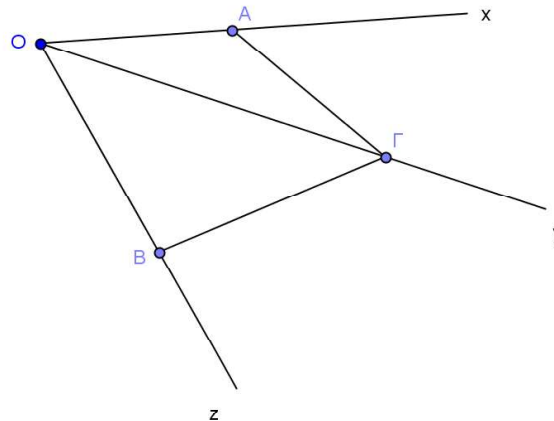

- Α. από το A στην Oy .
- Β. από το A στην Ox .
- Γ. στην Oy στο B .
- Δ. στην Ox στο K .

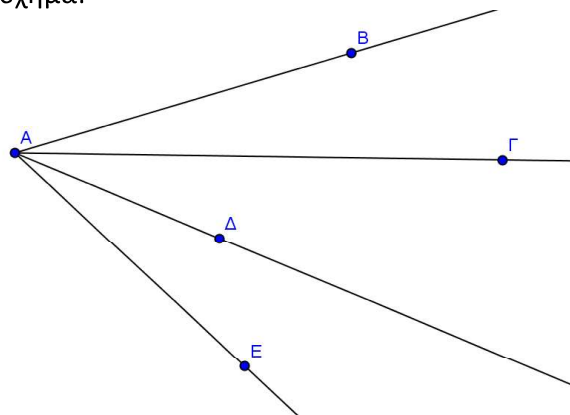
1.21. Να βρείτε ποιο ευθύγραμμο τμήμα από τα παρακάτω είναι μεγαλύτερο και ποιο το μικρότερο:

- A.** 47,3 cm
- B.** 4,62 m
- Γ.** 481 mm
- Δ.** 46,5 dm

1.22. Σημειώστε τις κυρτές εφεξής γωνίες που υπάρχουν στο παρακάτω σχήμα:

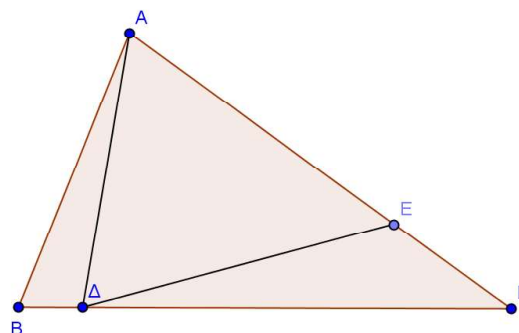

1.23. Δίνεται το παρακάτω σχήμα:

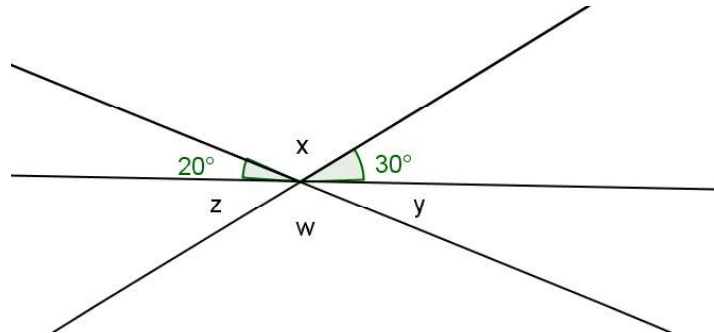
- A.** Να σημειώσετε τα ζεύγη των εφεξής γωνιών του σχήματος.
- B.** Να γράψετε τρεις γωνίες του σχήματος που είναι διαδοχικές.

1.24. Να γράψετε τα ζεύγη των εφεξής γωνιών που υπάρχουν στο παρακάτω σχήμα.

Παραπληρωματικές, Συμπληρωματικές και Κατακορυφήν γωνίες

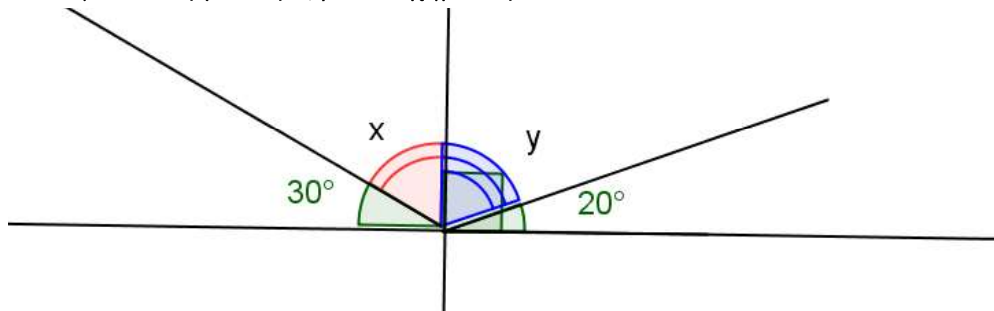
- 1.25.** Μια γωνία είναι τριπλάσια από τη συμπληρωματική της. Πόσες μοίρες είναι;
- 1.26.** Μια γωνία είναι 30° μεγαλύτερη από την συμπληρωματική της. Πόσες μοίρες είναι η παραπληρωματική της;
- 1.27.** Μια γωνία είναι το $\frac{1}{4}$ ευθείας γωνίας. Πόσες μοίρες είναι η παραπληρωματική της;
- 1.28.** Μία γωνία είναι τα $\frac{5}{16}$ της ορθής. Πόσες μοίρες είναι η συμπληρωματική της;
- 1.29.** Δύο γωνίες είναι εφεξής και συμπληρωματικές. Αν διαφέρουν κατά 20° να υπολογίσετε τις γωνίες.
- 1.30.** Τρεις εφεξής γωνίες $\hat{x}, \hat{y}, \hat{z}$ έχουν άθροισμα 150° . Τα μέτρα τους είναι ανάλογα των αριθμών 2, 3, 5 αντίστοιχα. Να υπολογίσετε τα μέτρα τους.
- 1.31.** Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{x}, \hat{y}, \hat{z}, \hat{w}$ του σχήματος.

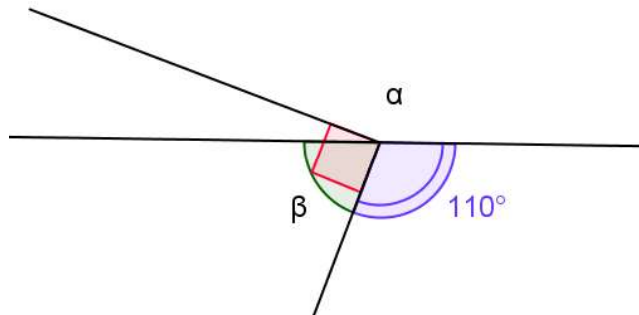
- 1.32.** Να υπολογίσετε τη γωνία $\hat{\alpha}$ στις παρακάτω περιπτώσεις:

A.	B.
Γ.	Δ.

1.33. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{x}$, $\hat{y}$ του σχήματος.

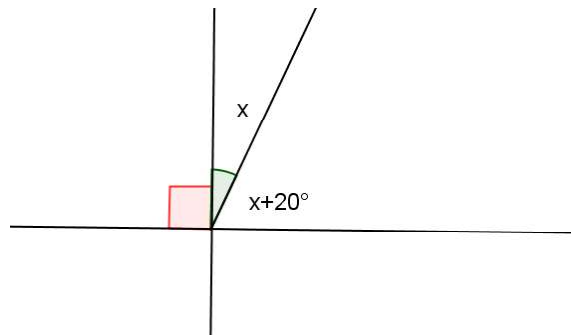

1.34. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{\alpha}$, $\hat{\beta}$ του σχήματος.

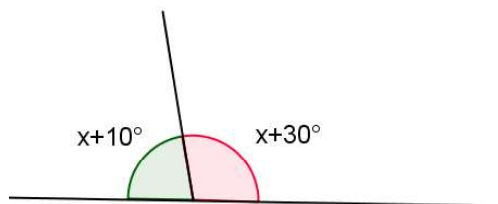

1.35. Να υπολογίσετε τη γωνία $\hat{x}$ στις παρακάτω περιπτώσεις:

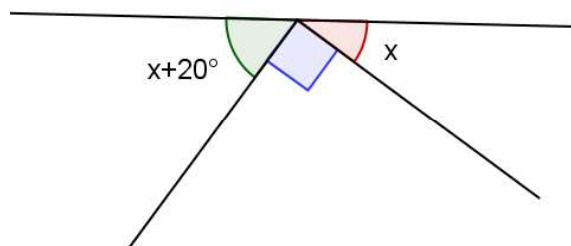
A.

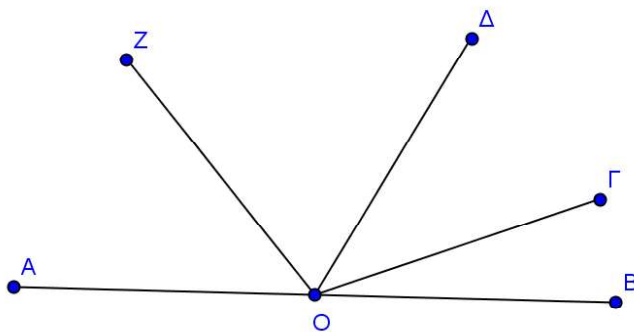
B.

Γ.

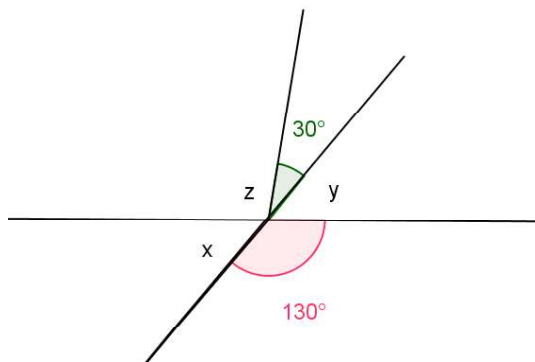

1.36. Στο παρακάτω σχήμα ισχύει $\widehat{ΓΟΔ} = 40^\circ$, $\widehat{ΑΟΓ} = 160^\circ$ και $\widehat{ΒΟΖ} = 130^\circ$

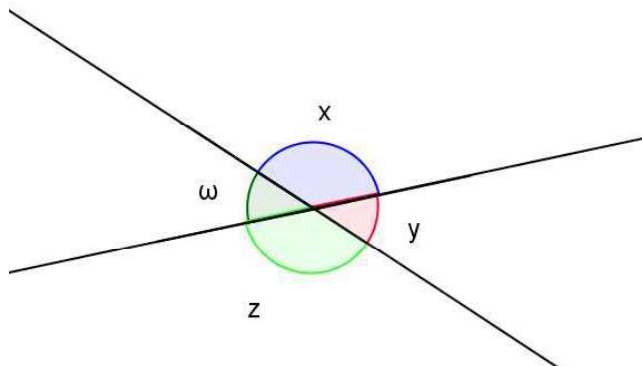

Να υπολογίσετε τις γωνίες $\widehat{ΑΟΖ}$, $\widehat{ΒΟΓ}$ και $\widehat{ΔΟΖ}$.

1.37. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{x}$, $\hat{y}$, $\hat{z}$ του παρακάτω σχήματος

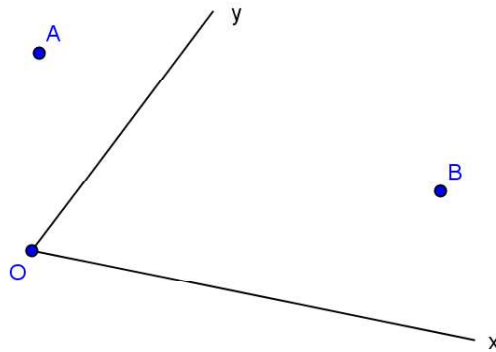

1.38. Να υπολογίσετε τις γωνίες του παρακάτω σχήματος, αν $\hat{x} = \frac{1}{3}\hat{y}$.

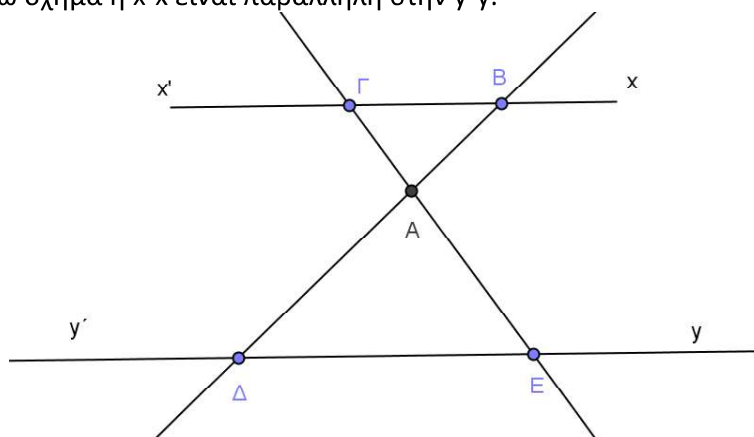

Θέσεις ευθειών στο επίπεδο

1.39. Σχεδιάστε τις παράλληλες στις Ox και Oy από τα σημεία A και B .

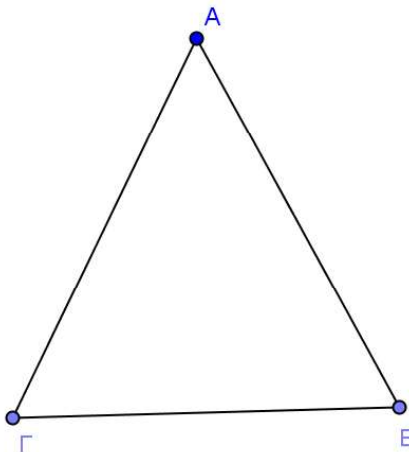
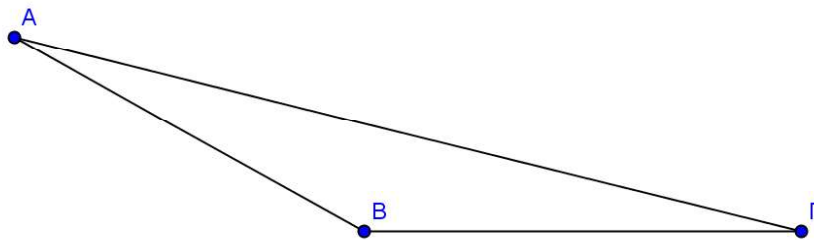
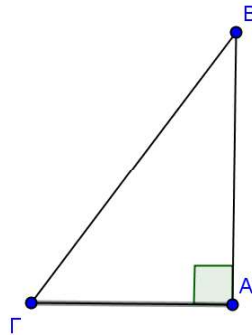
1.40. Στο παρακάτω σχήμα η $x'x$ είναι παράλληλη στην $y'y$.

- A.** Να φέρετε την ευθεία που διέρχεται από το A και είναι παράλληλη στις $x'x$ και $y'y$.
 - B.** Να βρείτε τις ημιευθείες που είναι παράλληλες στην $x'x$.
 - Γ.** Να βρείτε τις ημιευθείες που είναι παράλληλες στην $y'y$.
- 1.41.** Να βρείτε τις δυνατές θέσεις που μπορούν να έχουν τρεις διαφορετικές ευθείες στο επίπεδο.
- 1.42.** Δίνεται ευθεία $x'x$ και ένα σημείο αυτής M . Να φέρετε μια ευθεία $(ε)$ κάθετη στην $x'x$ στο M . Να πάρετε στην ευθεία $(ε)$ σημείο Δ . Να φέρετε κάθετη ευθεία $(δ)$ στην ευθεία $(ε)$ στο σημείο Δ . Να πάρετε σημείο Z στην ευθεία $(δ)$. Να φέρετε ευθεία $(η)$ κάθετη στην $(δ)$ στο σημείο Z . Να βρείτε τη σχέση που έχουν οι ευθείες $x'x$ και $(δ)$ όπως και οι ευθείες $(δ)$ και $(η)$.
- 1.43.** Δίνεται το ευθύγραμμο τμήμα OA και ένα σημείο M στην προέκτασή του προς το μέρος του O . Να κατασκευάσετε ένα τρίγωνο OAB που να έχει ύψος το BM .

Απόσταση σημείου από ευθεία - Απόσταση παραλλήλων

- 1.44.** Δίνεται ευθεία ϵ και ένα σημείο O εκτός της ευθείας. Να βρείτε το σημείο της ευθείας του οποίου η απόσταση από το O είναι η ελάχιστη δυνατή.
- 1.45.** Να σχεδιάσετε τα ύψη των παρακάτω τριγώνων.

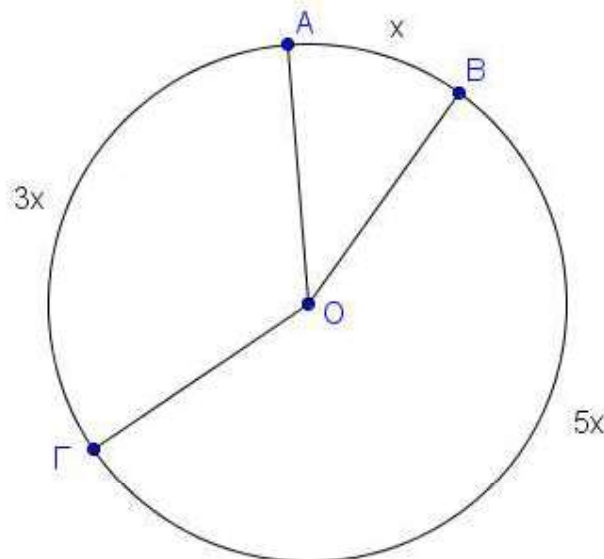
- 1.46.** Δίνεται η γωνία $\chi O \gamma$. Το σημείο A βρίσκεται στην πλευρά $O\chi$ και το σημείο B στην πλευρά $O\gamma$. Από το σημείο A φέρτε παράλληλη ευθεία στην $O\gamma$ και από το σημείο B φέρτε παράλληλη στην ευθεία $O\chi$ οι οποίες τέμνονται στο σημείο K .
- A.** Να γράψετε τα ευθύγραμμα τμήματα που είναι παράλληλα.
- B.** Να φέρετε τις αποστάσεις του σημείου O από τις παράλληλες που φέρατε.
- 1.47.** Δίνεται το ευθύγραμμο τμήμα $ΚΛ$ και M το μέσο του. Μια ευθεία ϵ διέρχεται από το σημείο M . Να φέρετε τις αποστάσεις των σημείων $K, Λ$ από την ευθεία ϵ .

Κύκλος και στοιχεία του κύκλου

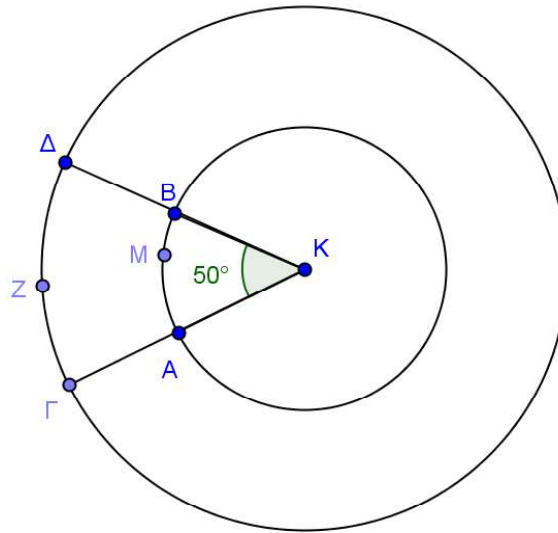
- 1.48.** Δίνεται ευθύγραμμο τμήμα $ΚΛ = 6 \text{ cm}$. Να γραμμοσκιάσετε το τμήμα που απέχει από το K το πολύ 4 cm και από το L το πολύ 5 cm .
- 1.49.** Να σημειώσετε ένα σημείο A και να γραμμοσκιάσετε τα σημεία του επιπέδου τα οποία απέχουν από το A :
- A.** λιγότερο από 4 cm .
 - B.** το πολύ 3 cm .
 - Γ.** περισσότερο από 5 cm .
 - Δ.** περισσότερο από 3 cm και λιγότερο από 5 cm .
- 1.50.** Να σχεδιάσετε δύο κύκλους με κέντρο O και ακτίνες 3 cm και 5 cm αντίστοιχα.
- A.** Να βρείτε τα σημεία του επιπέδου που απέχουν από το O απόσταση μεγαλύτερη από 3 cm και μικρότερη από 5 cm .
 - B.** Να βρείτε τα σημεία του επιπέδου που απέχουν από το O απόσταση μεγαλύτερη ή ίση από 3 cm και μικρότερη ή ίση από 5 cm .
- 1.51.** Έστω ευθύγραμμο τμήμα $OA = 4 \text{ cm}$. Σχεδιάστε τους κύκλους (O, OA) και (A, OA) . Οι δύο κύκλοι τέμνονται στα σημεία M και N . Σχηματίζουμε το τετράπλευρο $ΟΚΑΛ$.
- A.** Να δικαιολογήσετε γιατί το τετράπλευρο $ΟΚΑΛ$ έχει ίσες πλευρές.
 - B.** Πόσο είναι το μήκος κάθε πλευράς.

Επίκεντρη γωνία

- 1.52.** *Δίνεται το παρακάτω σχήμα. Να υπολογίσετε τα τόξα στα οποία χωρίζεται ο κύκλος.

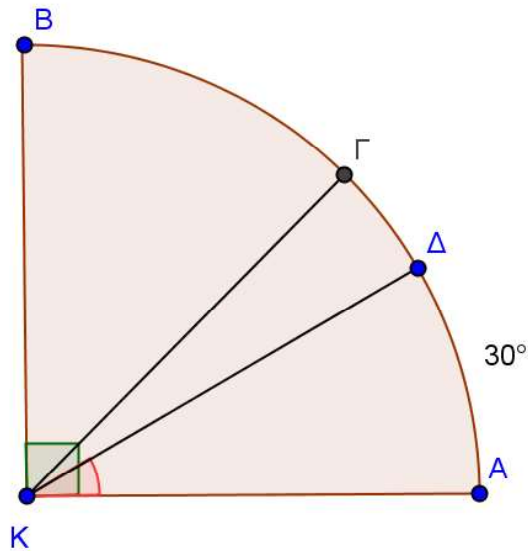

1.53. *Δίνονται δύο ομόκεντροι κύκλοι (με ίδιο κέντρο) με κέντρο το Κ και μια επίκεντρη γωνία 50° .

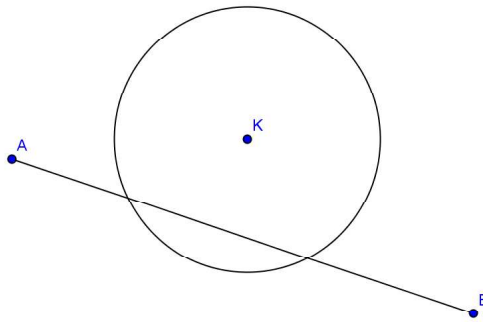

- A. Πόσες μοίρες είναι το τόξο $\widehat{AMB}$;
 B. Πόσες μοίρες είναι το τόξο $\widehat{\Gamma\Delta}$;
 Γ. Είναι ίσα μεταξύ τους τα τόξα $\widehat{AMB}$ και $\widehat{\Gamma\Delta}$; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

1.54. *Στο τεταρτοκύκλιο του σχήματος το τόξο $\widehat{AD}$ είναι 30° . Η ΚΓ είναι διχοτόμος του τεταρτοκυκλίου. Υπολογίστε το τόξο $\widehat{\Gamma\Delta}$.

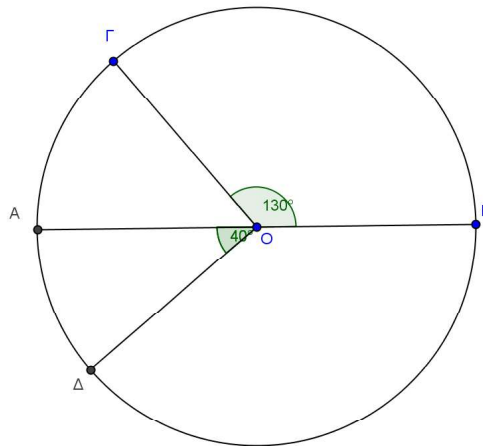

1.55. Στο παρακάτω σχήμα δίνεται κύκλος με κέντρο το σημείο K και ακτίνα $\rho = 2\text{ cm}$:

- A.** Να βρείτε τη μικρότερη απόσταση του κέντρου K από το ευθύγραμμο τμήμα AB .
- B.** Ποια σημεία του ευθύγραμμου τμήματος AB απέχουν από το κέντρο K απόσταση 2 cm ;

1.56. *Στο παρακάτω σχήμα η AB είναι διάμετρος του κύκλου (O, ρ). Δίνονται οι γωνίες $\widehat{AOD} = 40^\circ$, $\widehat{BOG} = 130^\circ$.

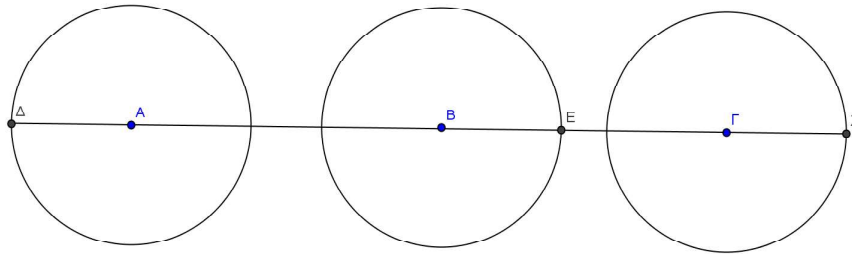

- A.** Να βρείτε τα μέτρα των τόξων $\widehat{AOG}$, $\widehat{DOB}$.
- B.** Να βρείτε το μέτρο της γωνίας $\widehat{GOD}$.

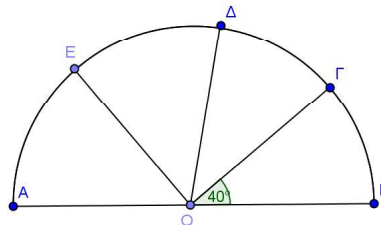
1.57. Να σχεδιάσετε κύκλο ($K, 2\text{ cm}$) και να πάρετε στον κύκλο σημείο O . Στην ημιευθεία KO να πάρετε σημεία A και B , ώστε $KA = 1,5\text{ cm}$ και $KB = 4\text{ cm}$.

- A.** Να φέρετε την κάθετη ευθεία (ϵ) στην KO στο σημείο A και να βρείτε τη σχετική θέση της ευθείας (ϵ) με τον κύκλο.
- B.** Να φέρετε την κάθετη ευθεία (δ) στην KO στο σημείο B και να βρείτε τη σχετική θέση της ευθείας (δ) με τον κύκλο.

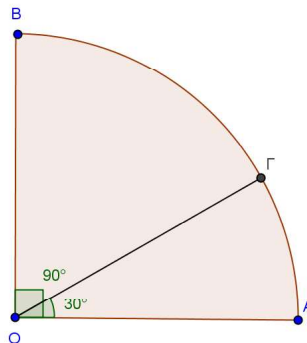
- 1.58.** Στο παρακάτω σχήμα υπάρχουν 3 ίσοι κύκλοι με $\rho = 2 \text{ cm}$, $AB = 5 \text{ cm}$ και $B\Gamma = 4,5 \text{ cm}$. Να βρείτε τα μήκη των ευθυγράμμων τμημάτων ΔB , $A\Gamma$, BZ , ΔZ .

- 1.59.** *Στο παραπάνω σχήμα έχουμε $\widehat{BO\Gamma} = 40^\circ$ και η $O\Gamma$ είναι διχοτόμος της γωνίας $\widehat{BO\Delta}$.

- A.** Να υπολογίσετε το μέτρο της γωνίας $\widehat{BO\Delta}$.
- B.** Αν η $O\Gamma$ είναι διχοτόμος της γωνίας $\widehat{AO\Delta}$, να υπολογίσετε το μέτρο του τόξου $\widehat{EO\Gamma}$.
- 1.60.** *Στο παρακάτω τεταρτοκύκλιο το τόξο $A\Gamma$ είναι 30° . Να υπολογίσετε το μέτρο της γωνίας $\widehat{BO\Gamma}$.

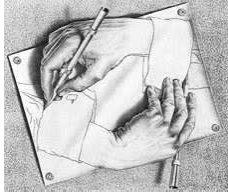
- 1.61.** Δίνονται δύο παράλληλες ευθείες (ε) και (δ) οι οποίες απέχουν 3cm. Έστω O ένα σημείο της ευθείας (δ).
- A.** Να βρείτε τα σημεία της ευθείας (ε) που απέχουν από το O απόσταση 4cm.
- B.** Να βρείτε τα σημεία της ευθείας (ε) που απέχουν από το O απόσταση 3cm.
- Γ.** Να βρείτε τα σημεία της ευθείας (δ) που απέχουν από το O απόσταση 2cm.
- 1.62.** Δίνονται δύο παράλληλες ευθείες που απέχουν μεταξύ τους 6 cm.
- A.** Βρείτε σημείο O, που να απέχει από τις ευθείες 3 cm.
- B.** Να βρείτε τη θέση που έχουν οι ευθείες από τους παρακάτω κύκλους, (O, 2,9 cm), (O, 2 cm), (O, 3,1 cm), (O, 3 cm).

* Η συγκεκριμένη άσκηση περιλαμβάνεται για την πληρότητα του υλικού.

**Α' Γυμνασίου, Μέρος Β', Γεωμετρία,
Κεφάλαιο 2, Συμμετρία**

Κεφάλαιο 2

Β.2.2. Άξονας συμμετρίας

Άξονας συμμετρίας σχήματος ονομάζεται η ευθεία που χωρίζει το σχήμα σε δύο μέρη, τα οποία συμπίπτουν όταν διπλωθεί το σχήμα κατά μήκος της ευθείας. Στην περίπτωση αυτή λέμε ότι το σχήμα έχει άξονα συμμετρίας την ευθεία αυτή.

Όταν ένα σχήμα έχει άξονα συμμετρίας, το συμμετρικό του ως προς τον άξονα αυτόν είναι το ίδιο το σχήμα.

1. Μελετήστε το μικροπείραμα mpb2_1.ggb.

(α) Τι παρατηρείτε σ' αυτό το σχήμα;

.....

.....

.....

(β) Με την ενεργοποίηση του κουμπιού «Πάνω σχήμα» και στη συνέχεια την ενεργοποίηση του κουμπιού «Κάτω σχήμα», τι παρατηρείτε;

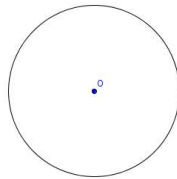
.....

.....

(γ) Ενεργοποιείτε το κουμπί «Άξονας». Μπορείτε να φανταστείτε ποιος είναι ο ρόλος της ευθείας που εμφανίστηκε;

.....

2. Να βρείτε τους άξονες συμμετρίας του κύκλου και του αντίστοιχου κυκλικού δίσκου (Ο, ρ). Μελετήστε το μικροπείραμα mpb2_2.ggb.

.....

.....

.....

3. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

(1) Κάθε κύκλος και ο αντίστοιχος κυκλικός δίσκος έχουν:

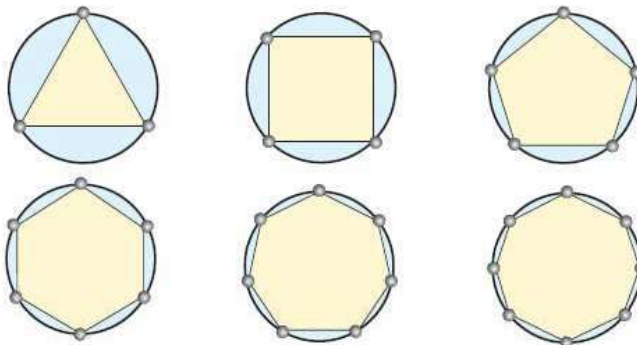
- (α) έναν άξονα συμμετρίας
- (β) άπειρους άξονες συμμετρίας
- (γ) κανένα άξονα συμμετρίας.

(2) Εξετάστε για καθένα από τα κεφαλαία γράμματα του αλφαβήτου Α, Ι, Γ και Θ αν έχουν:

- (α) κανένα
- (β) ένα
- (γ) περισσότερους από ένα άξονες συμμετρίας

Α Ι Γ Θ

4. Να σχεδιάσετε τους άξονες συμμετρίας των παρακάτω γεωμετρικών σχημάτων.

B.2.1. Συμμετρία ως προς άξονα

Συμμετρικό σημείου Β ως προς ευθεία ε, είναι το σημείο Γ με το οποίο συμπίπτει το Β, αν διπλώσουμε το φύλλο κατά μήκος της ευθείας ε.

Κάθε σημείο μιας ευθείας ε είναι συμμετρικό του εαυτού του ως προς την ε.

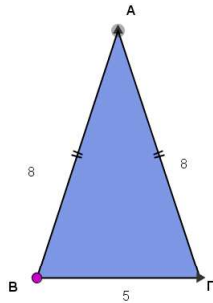

Δύο σχήματα (Σ1) και (Σ2) λέγονται **συμμετρικά** ως προς μία ευθεία ε, όταν καθένα αποτελείται από τα συμμετρικά σημεία του άλλου ως προς την ε.

Επειδή με δίπλωση κατά μήκος της ε συμπίπτει το (Σ1) με το (Σ2), γνωρίζουμε ότι αυτά θα είναι ίσα. Επομένως: **Τα συμμετρικά ως προς ευθεία σχήματα είναι ίσα.**

5. Εργαστείτε στο μικροπείραμα `mpb2_3.ggb`. Δίνεται ισοσκελές τρίγωνο ΑΒΓ με $AB = AG$.

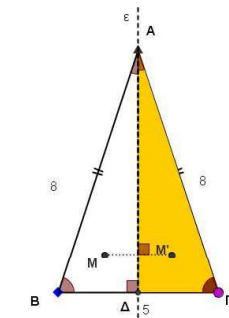

- (α) Τι παρατηρείτε όταν το τρίγωνο είναι διπλωμένο;

.....

.....

.....

- (β) Τι παρατηρείτε για το σημείο Μ;

.....

.....

.....

.....

- (γ) Τι παρατηρείτε για την ευθεία ε σε σχέση με την ΒΓ;

.....

.....

- (δ) Τι είναι η ΑΔ για την γωνία Α;

.....

.....

- (ε) Ποιες είναι οι ιδιότητες του ισοσκελούς τριγώνου;

.....

.....

.....

.....

6. Εργαστείτε στο μικροπείραμα `mpb2_4.ggb`. Τι παρατηρείτε;

.....

.....

.....

.....

7. Εργαστείτε στο μικροπείραμα `mpb2_5.ggb`. Τι παρατηρείτε;

.....

.....

.....

.....

B.2.3. Μεσοκάθετος ευθυγράμμου τμήματος

Μεσοκάθετος ευθυγράμμου τμήματος λέγεται η ευθεία που είναι κάθετη προς αυτό και διέρχεται από το μέσον του.

Κάθε σημείο της μεσοκαθέτου ενός ευθυγράμμου τμήματος έχει **ίσες αποστάσεις (ισαπέχει)** από τα άκρα του.

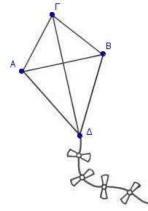

Κάθε σημείο που **ισαπέχει** από τα άκρα ενός ευθυγράμμου τμήματος βρίσκεται πάνω στη μεσοκάθετό του.

Η μεσοκάθετος ενός ευθυγράμμου τμήματος είναι **άξονας συμμετρίας** του.

8. Οι χαρταετοί κατασκευάζονται σε διάφορα σχήματα. Ένα από αυτά είναι το ακόλουθο.

- (α) Αν ο καιρός είναι κατάλληλος, ο χαρταετός με την συγκεκριμένη κατασκευή θα πετάξει;
(β) Ποιες, προϋποθέσεις απαιτούνται γι' αυτό;

.....
.....
.....
.....

9. Να σχεδιάσετε την μεσοκάθετο ενός ευθυγράμμου τμήματος ΑΒ, χωρίς τη βοήθεια του υποδεκάμετρου και του γνώνονα, αλλά μόνο με τη χρήση «κανόνα και διαβήτη» (mpb2_6.ggb).

10. Να κατασκευάσετε ευθεία δ κάθετη σε ευθεία ε στο σημείο της Α.
Να κατασκευάσετε την κάθετη δ μιας ευθείας ε από σημείο Α εκτός αυτής. (mpb2_7.ggb).

11. Να κατασκευάσετε ένα ισόπλευρο τρίγωνο πλευράς α.

B.2.5. Κέντρο συμμετρίας

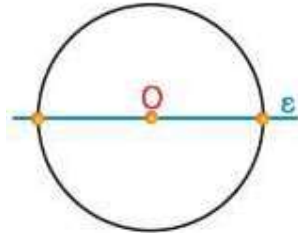
Κέντρο συμμετρίας σχήματος ονομάζεται ένα σημείο του Ο, γύρω από το οποίο αν περιστραφεί το σχήμα κατά 180° , συμπίπτει με το αρχικό. Στην περίπτωση που υπάρχει τέτοιο σημείο, λέμε ότι το σχήμα έχει κέντρο συμμετρίας το σημείο Ο.

Όταν ένα σχήμα έχει κέντρο συμμετρίας, το συμμετρικό του ως προς το κέντρο αυτό είναι το ίδιο το σχήμα.

12. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb2_8.ggb. Ελέγξτε αν τα σχήματα έχουν κέντρο συμμετρίας.

13. Ποιο είναι το κέντρο συμμετρίας ενός κύκλου;

.....

.....

.....

.....

.....

14. Τοποθετήστε ένα "X" στις κατάλληλες θέσεις, για τη θετική σας απάντηση.

	Άξονες συμμετρίας						Έχει Κέντρο Συμμετρίας
	Κανένα	Ένα	Δύο	Τρεις	Τέσσερις	Περισσότερους	
Ευθύγραμμο τμήμα							
Ισοσκελές τρίγωνο							
Ισόπλευρο τρίγωνο							
Παραλληλόγραμμο							
Ορθογώνιο							
Ρόμβος							
Τετράγωνο							
Κύκλος							

15. Να βρείτε στα παρακάτω σχήματα το κέντρο συμμετρίας, αν υπάρχει.

Β.2.4. Συμμετρία ως προς σημείο

Συμμετρικό σημείου A ως προς κέντρο O , είναι το σημείο A' , με το οποίο συμπίπτει το A , αν περιστραφεί περὶ το O κατὰ 180° .

Δύο σημεία M και M' είναι συμμετρικά ως προς σημείο O , όταν το O είναι μέσο του τμήματος MM' .

Δύο σχήματα λέγονται συμμετρικά ως προς σημείο O , όταν κάθε σημείο του ενός είναι συμμετρικό ενός σημείου του άλλου ως προς το O .

Τα συμμετρικά ως προς σημείο σχήματα είναι ίσα.

16. Εργαστείτε στο μικροπείραμα `mpb2_9.ggb`. Τι παρατηρείτε;

17. Να βρείτε το συμμετρικό A' του σημείου A , ως προς σημείο O .

18. Να κατασκευάσετε το συμμετρικό $A'B'$ ενός ευθυγράμμου τμήματος AB ως προς σημείο O .

19. Να κατασκευάσετε το συμμετρικό ως προς σημείο O : (α) μιας ευθείας ϵ και (β) μιας ημιευθείας $A\alpha$.

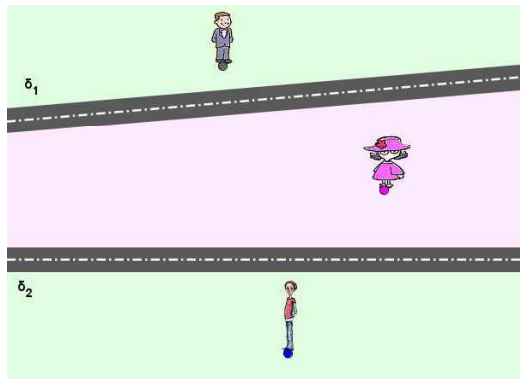
20. Να κατασκευάσετε το συμμετρικό σχήμα μιας γωνίας $\chi\hat{A}\gamma$ ως προς σημείο O .

21. Να κατασκευάσετε το συμμετρικό σχήμα ενός κύκλου (K, ρ) ως προς σημείο O .

Β.2.6. Παράλληλες ευθείες που τέμνονται από μια άλλη ευθεία

22. Εργαστείτε στο μικροπείραμα mpb2_10.ggb.

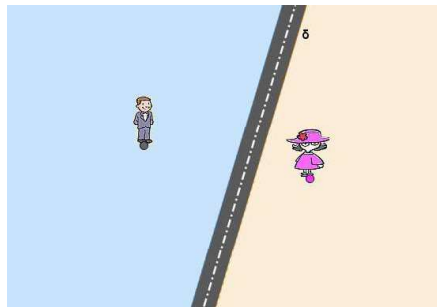
Σχήμα 1

(α) Αν σας ρωτούσαν σε ποια ζώνη βρίσκεται το κορίτσι στο Σχήμα 1 τι θα απαντούσατε;

.....

(β) Αν σας ρωτούσαν σε ποια ζώνη βρίσκονται τα αγόρια στο Σχήμα 1 τι θα απαντούσατε;

.....

Σχήμα 2

(γ) Αν σας ρωτούσαν ποια είναι η θέση των δυο παιδιών ως προς τον δρόμο στο Σχήμα 2 τι θα απαντούσατε;

.....

Σχήμα 3

(δ) Αν σας ρωτούσαν ποια είναι η θέση των δυο παιδιών ως προς τον δρόμο στο Σχήμα 3 τι θα απαντούσατε;

.....

Οι γωνίες που βρίσκονται ανάμεσα στις ευθείες ϵ_1 και ϵ_2 ονομάζονται «εντός» (των ευθειών) και όλες οι άλλες «εκτός».

Οι γωνίες που βρίσκονται προς το ίδιο μέρος της ευθείας δ ονομάζονται «επί τα αυτά» (μέρη της ευθείας).

Δύο γωνίες που βρίσκονται η μία στο ένα κι η άλλη στο άλλο ημιεπίπεδο της ευθείας δ , λέγονται μεταξύ τους «εναλλάξ».

Άρα έχουμε έξι ονομασίες για τα διαφορετικά ζευγάρια των γωνιών.

- (α) εντός εναλλάξ και
- (β) εκτός εναλλάξ
- (γ) εντός και επί τα αυτά και
- (δ) εκτός και επί τα αυτά
- (ε) εντός - εκτός εναλλάξ και
- (στ) εντός - εκτός επί τα αυτά.

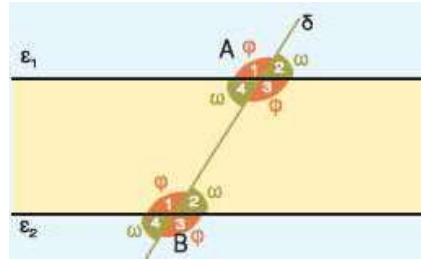
Ο χαρακτηρισμός των γωνιών γίνεται:
(α) από τη θέση τους ως προς την ενδιάμεση περιοχή που ορίζουν οι ϵ_1 και ϵ_2 (εντός, εκτός, εντός-εκτός) και (β) από τη θέση τους ως προς τα ημιεπίπεδα που ορίζει η δ (επί τα αυτά, εναλλάξ).

Οι χαρακτηρισμοί που δίνονται στα ζεύγη γωνιών είναι ανεξάρτητοι του αν οι ευθείες ϵ_1 και ϵ_2 είναι παράλληλες.

23. Μελετήστε τις δραστηριότητες του μικροπειράματος `mpb2_11.ggb`.

24. Παρατηρήστε το σχήμα και στη συνέχεια καταγράψτε τις γωνίες που βρίσκονται ανάμεσα στις ευθείες ϵ_1 και ϵ_2 .

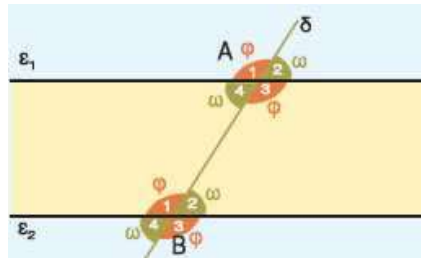
.....

.....

.....

.....

25. Παρατηρήστε το σχήμα και στη συνέχεια καταγράψτε τις γωνίες που βρίσκονται προς το ίδιο μέρος της ευθείας δ .

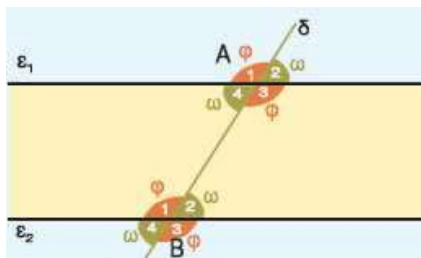
.....

.....

.....

.....

26. Παρατηρήστε το σχήμα και στη συνέχεια καταγράψτε τις γωνίες που βρίσκονται η μία στο ένα κι η άλλη στο άλλο ημιεπίπεδο της ευθείας δ .

.....

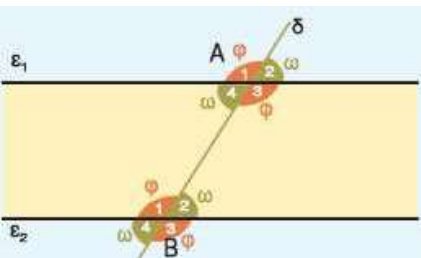
.....

.....

.....

27. Παρατηρήστε το σχήμα και στη συνέχεια καταγράψτε

- (α) τις εντός εναλλάξ γωνίες,
- (β) τις εκτός εναλλάξ γωνίες,
- (γ) εντός και επί τα αυτά γωνίες,
- (δ) τις εκτός και επί τα αυτά γωνίες,
- (ε) τις εντός - εκτός εναλλάξ γωνίες,
- (στ) τις εντός - εκτός επί τα αυτά γωνίες,

.....

.....

.....

.....

.....

Στην περίπτωση κατά την οποία οι ευθείες που τέμνονται από άλλη είναι παράλληλες τότε ισχύουν ορισμένες σημαντικές σχέσεις μεταξύ των γωνιών.

1. Οι εντός εναλλάξ γωνίες είναι ίσες.
2. Οι εντός εκτός και επί τα αυτά γωνίες είναι ίσες.
3. Οι εντός και επί τα αυτά γωνίες είναι παραπληρωματικές.

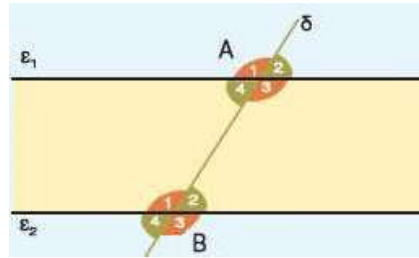

Αν μια από τις παραπάνω προτάσεις ισχύει, τότε οι ευθείες ϵ_1 και ϵ_2 είναι παράλληλες.

Συνεπώς, κάθε μια από τις παραπάνω τρεις προτάσεις αποτελεί συνθήκη παραλληλίας.

28. Να συγκρίνετε μεταξύ τους τις γωνίες, που σχηματίζονται στα σημεία Α και Β, στα οποία τέμνει μια ευθεία δ δύο παράλληλες ευθείες ϵ_1 και ϵ_2 αντίστοιχα.

.....

.....

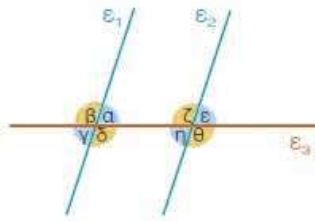
.....

.....

.....

.....

29. Στο παρακάτω σχήμα είναι $\epsilon_1 // \epsilon_2$. Να υπολογίσετε όλες τις γωνίες, που είναι σημειωμένες, αν είναι $\alpha = 40^\circ$.

.....

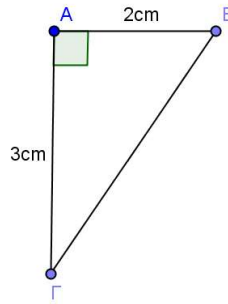
.....

.....

.....

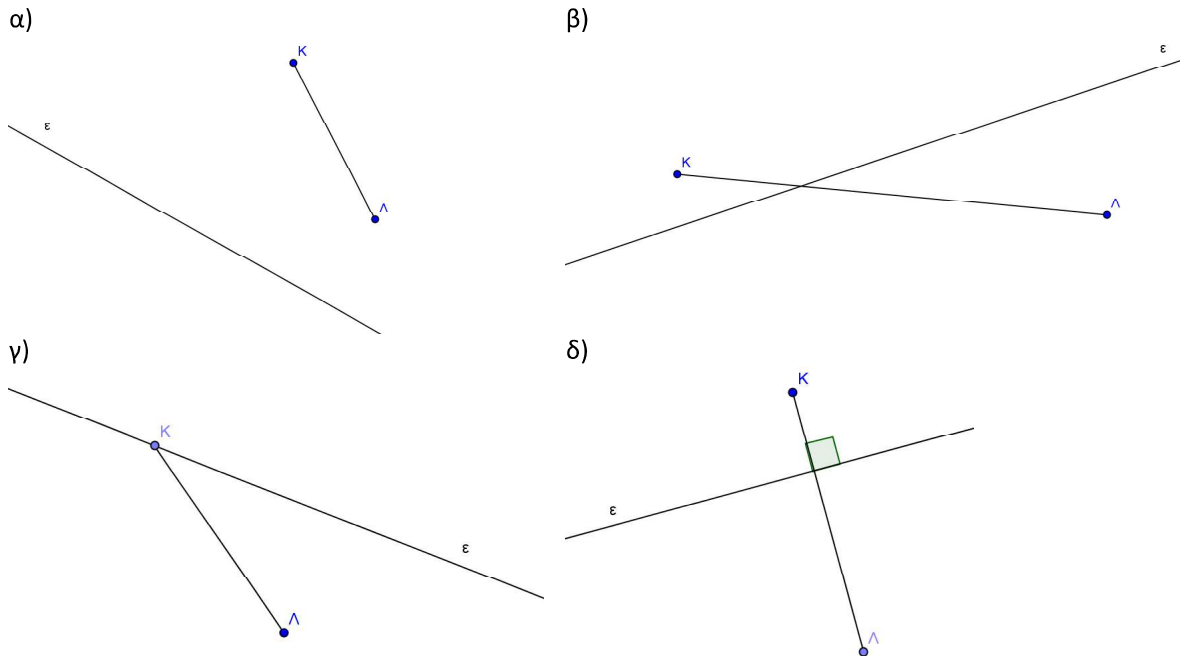
Ασκήσεις προς λύση

- 2.1. Στο παρακάτω σχήμα σχεδιάστε το συμμετρικό του τριγώνου $AB\Gamma$ ως προς την πλευρά $B\Gamma$.

Τι σχήμα σχηματίζεται και γιατί;

- 2.2. Να κατασκευάσετε το συμμετρικό του ευθύγραμμου τμήματος $K\Lambda$ ως προς την ευθεία ϵ σε καθένα από τα παρακάτω σχήματα:

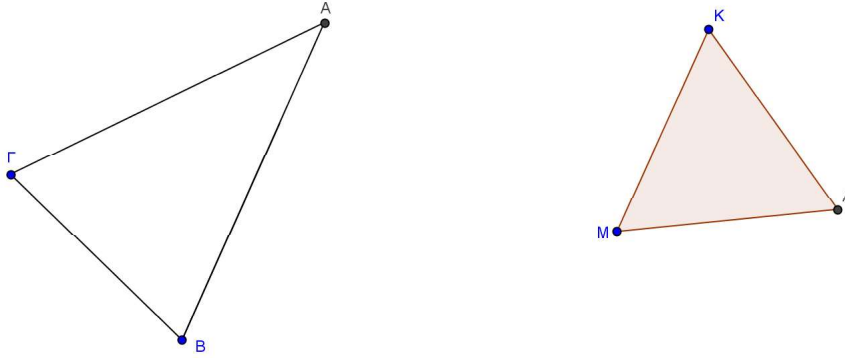
- 2.3. Να κατασκευάσετε το συμμετρικό ενός τυχαιού τριγώνου $AB\Gamma$ ως προς:

- α) ευθεία ϵ η οποία διέρχεται από τα σημεία B και Γ .
- β) τυχαία ευθεία που διέρχεται από το σημείο Γ .
- γ) ευθεία δ που είναι παράλληλη στην $A\Gamma$ και διέρχεται από το σημείο B .

- 2.4. Δίνεται μια γωνία $\hat{xOy}$ και η διχοτόμος της $O\delta$. Να βρείτε το συμμετρικό της γωνίας ως προς τη διχοτόμο $O\delta$.

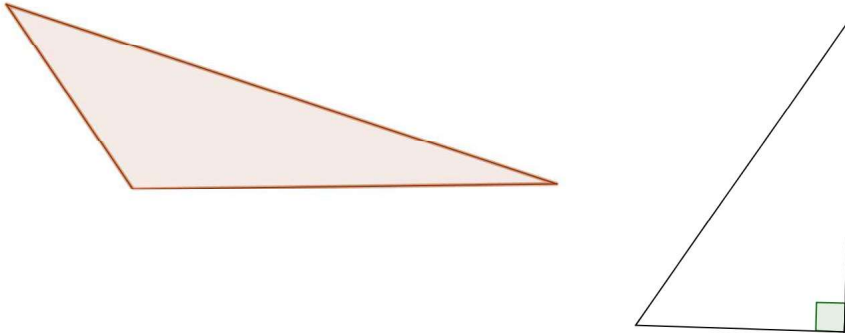
- 2.5. Δίνεται τυχαίο τρίγωνο $AB\Gamma$ και η διάμεσός του AM . Να κατασκευάσετε το συμμετρικό του τριγώνου ως προς τη διάμεσο AM .

- 2.6.** Δίνεται ένα ισοσκελές τρίγωνο $AB\Gamma$ ($AB = A\Gamma$) και ένα ισόπλευρο τρίγωνο $K\Lambda M$.

Να χαράξετε τους άξονες συμμετρίας σε καθένα από τα σχήματα.

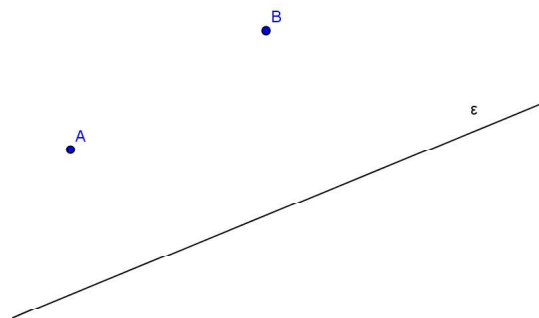
- 2.7.** Χαράξτε τον ή τους άξονες συμμετρίας σε όσα από τα παρακάτω σχήματα έχουν άξονα συμμετρίας.

- 2.8.** Να βρείτε τους άξονες συμμετρίας του σχήματος που αποτελείται από δύο ίσους κύκλους αν αυτοί:
- εφάπτονται εξωτερικά,
 - τέμνονται,
 - βρίσκονται ο ένας μέσα στον άλλο.

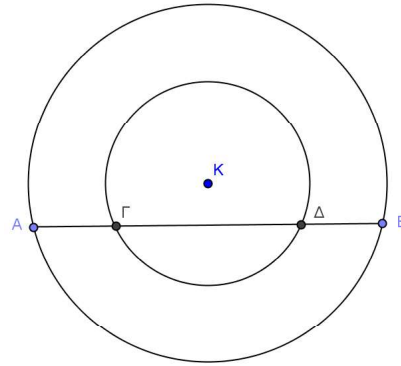
- 2.9.** Δίνεται τυχαίο τρίγωνο $AB\Gamma$. Κατασκευάστε τις μεσοκαθέτους του. Τι παρατηρείτε;

- 2.10.** Δίνεται ευθεία ϵ και δύο σημεία A και B εκτός της ευθείας.

Να βρείτε το σημείο της ευθείας ϵ που απέχει την ίδια απόσταση από τα σημεία A και B .

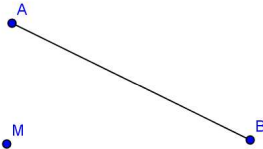
- 2.11.** Στο παρακάτω σχήμα δίνονται δύο ομόκεντροι κύκλοι με κέντρο Κ. Αποδείξτε ότι η κάθετη στις ΑΒ και ΓΔ από το Κ είναι μεσοκάθετός τους.

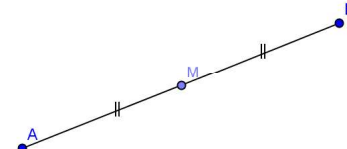
- 2.12.** Να βρείτε το κέντρο ενός κύκλου, χρησιμοποιώντας μόνο κανόνα και διαβήτη.

- 2.13.** Κατασκευάστε το συμμετρικό του ευθύγραμμου τμήματος ΑΒ ως προς το σημείο Μ στα παρακάτω σχήματα:

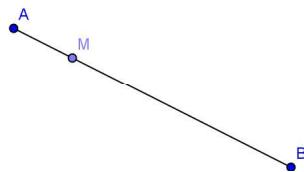
α)

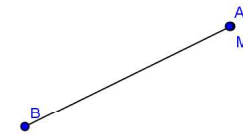
β)

γ)

δ)

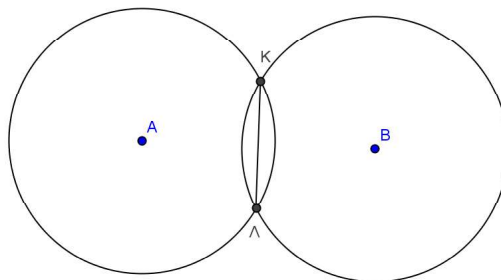

- 2.14.** Να κατασκευάσετε το συμμετρικό ενός τριγώνου ΑΒΓ ως προς:
- το μέσο Δ της πλευράς ΑΓ.
 - το σημείο Β.

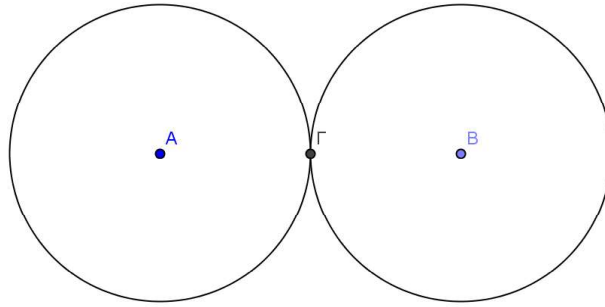
- 2.15.** Να βρείτε το συμμετρικό μιας ημιευθείας ως προς την αρχή της.

- 2.16.** Να βρείτε το συμμετρικό ενός ορθογωνίου τριγώνου ως προς την κορυφή της ορθής γωνίας του.

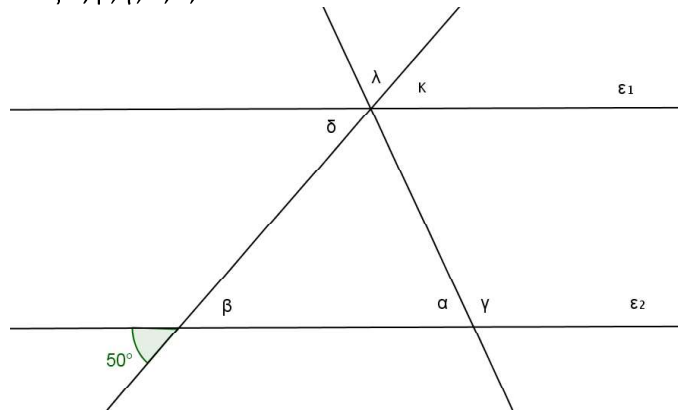
- 2.17.** Να βρείτε το κέντρο συμμετρίας του παρακάτω σχήματος.

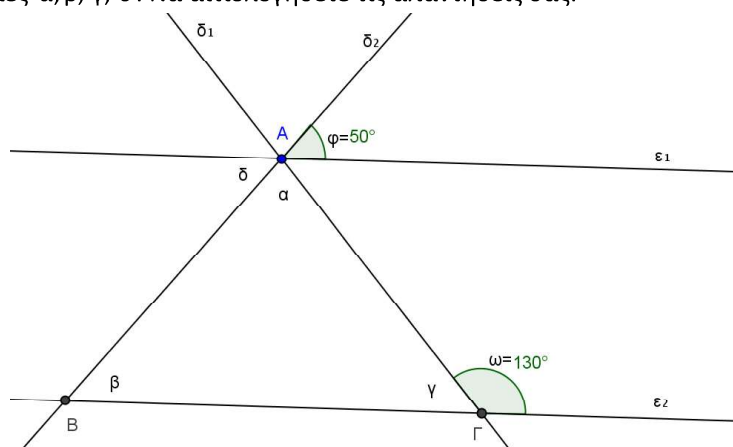
2.18. Να βρείτε το κέντρο συμμετρίας του παρακάτω σχήματος.

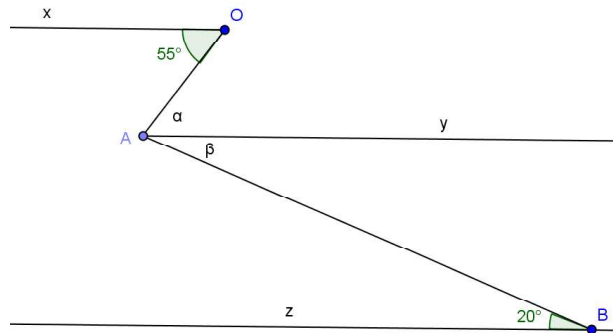
2.19. Στο παρακάτω σχήμα δίνεται $\varepsilon_1 // \varepsilon_2$ και η γωνία γ είναι μεγαλύτερη από τη γωνία α κατά 53° . Να υπολογίσετε τις γωνίες $\alpha, \beta, \gamma, \delta, \kappa, \lambda$.

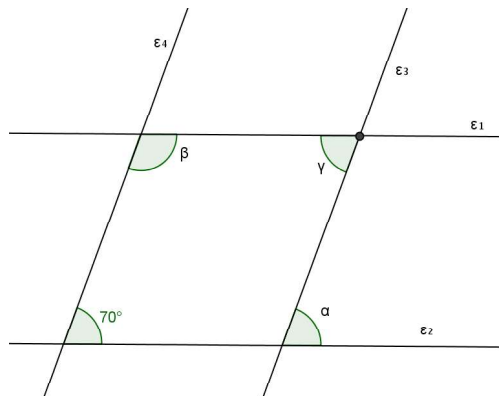
2.20. Στο παρακάτω σχήμα οι ευθείες ε_1 και ε_2 είναι παράλληλες με τέμνουσες τις δ_1 και δ_2 , που τέμνονται στο σημείο A της ευθείας ε_1 . Δίνονται οι γωνίες $\hat{\varphi} = 50^\circ$ και $\hat{\omega} = 130^\circ$. Να υπολογίσετε σε μοίρες, τις γωνίες $\hat{\alpha}, \hat{\beta}, \hat{\gamma}, \hat{\delta}$. Να αιτιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

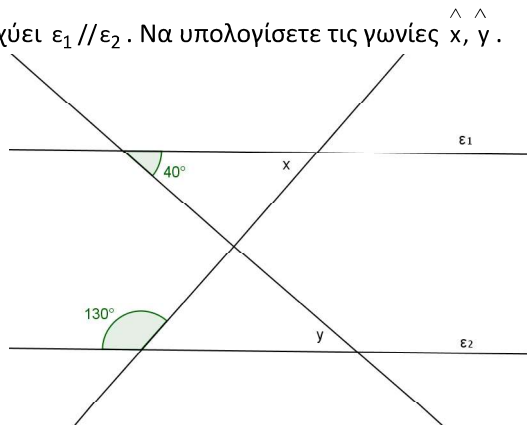
2.21. Οι ημιευθείες Ox , Ay και Bz είναι παράλληλες. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{\alpha}$, $\hat{\beta}$, $\hat{\angle OAB}$.

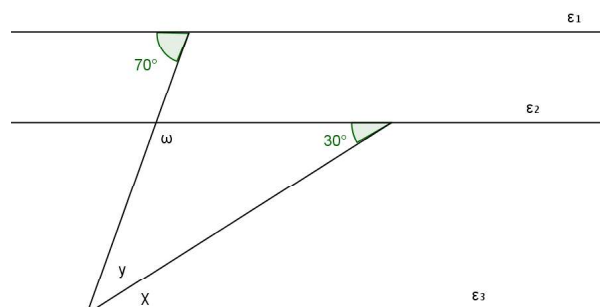
2.22. Στο παρακάτω σχήμα ισχύει $\epsilon_1 // \epsilon_2$. Οι ϵ_1 και ϵ_2 τέμνονται από τις $\epsilon_3 // \epsilon_4$. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{\alpha}$, $\hat{\beta}$, $\hat{\gamma}$.

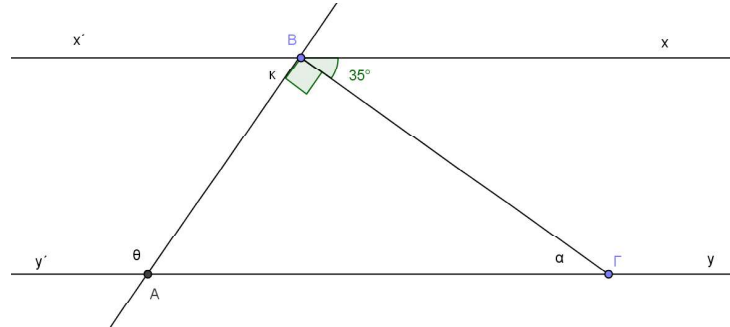
2.23. Στο παρακάτω σχήμα ισχύει $\epsilon_1 // \epsilon_2$. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{x}$, $\hat{y}$.

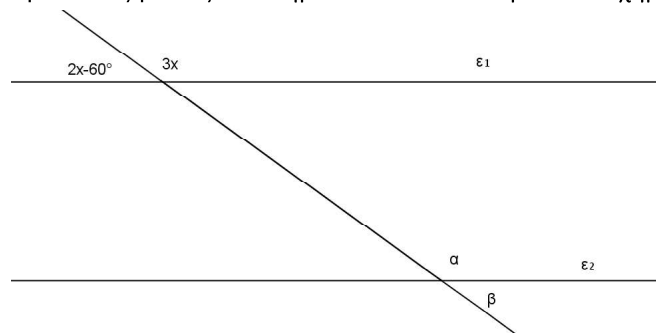
2.24. Στο παρακάτω σχήμα ισχύει $\epsilon_1 // \epsilon_2 // \epsilon_3$. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{x}$, $\hat{y}$, $\hat{\omega}$.

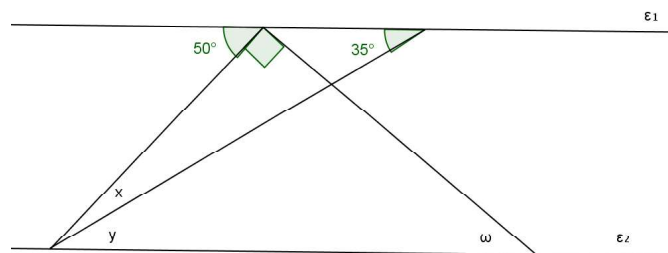
2.25. Στο παρακάτω σχήμα ισχύει $x'x \parallel y'y$, $\angle xBy = 35^\circ$ και $AB \perp BG$. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{\theta}$, $\hat{\kappa}$, $\hat{\alpha}$.

2.26. Αν $\epsilon_1 \parallel \epsilon_2$, να υπολογίσετε τις γωνίες που σημειώνονται στο παρακάτω σχήμα.

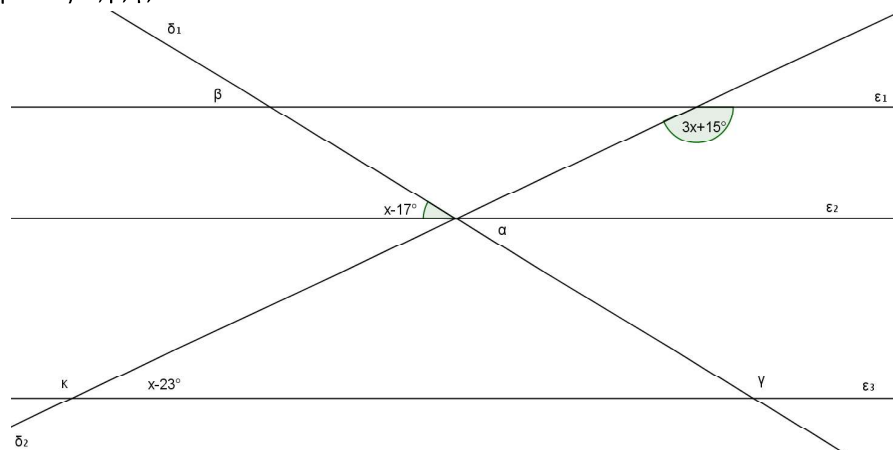
2.27. Στο παρακάτω σχήμα ισχύει $\epsilon_1 \parallel \epsilon_2$. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{x}$, $\hat{y}$, $\hat{\omega}$.

2.28. Στο παρακάτω σχήμα έχουμε $\epsilon_1 \parallel \epsilon_2 \parallel \epsilon_3$ και τέμνονται από τις δ_1 και δ_2 . Να υπολογίσετε:

α) το x .

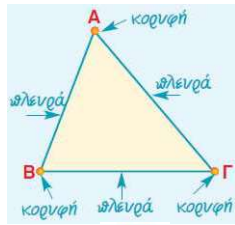
β) τις γωνίες $\hat{\alpha}$, $\hat{\beta}$, $\hat{\gamma}$, $\hat{\kappa}$.

**Α' Γυμνασίου, Μέρος Β', Γεωμετρία, Κεφάλαιο 3,
Τρίγωνα - Παραλληλόγραμμα - Τραπεζία**

Κεφάλαιο 3ο: Τρίγωνα - Παραλληλόγραμμα - Τραπεζία

Β.3.1 Στοιχεία τριγώνου - Είδη τριγώνων

Κάθε τρίγωνο ΑΒΓ έχει τρεις κορυφές Α, Β, Γ, τρεις πλευρές ΑΒ, ΒΓ, ΓΑ και τρεις γωνίες.

Τα ΑΒ, ΒΓ, ΓΑ, εκτός από τις πλευρές, συμβολίζουν και τα μήκη των αντίστοιχων ευθυγράμμων τμημάτων.

Μία γωνία ορθή:
Ορθογώνιο

Μία γωνία μεγαλύτερη της ορθής:
Αμβλυγώνιο

Όλες οι γωνίες μικρότερες της ορθής:
Οξυγώνιο

Τρεις πλευρές ίσες:
Ισόπλευρο

Δύο πλευρές ίσες:
Ισοσκελές

Όλες οι πλευρές άνισες
Σκαληνό

30. Μελετήστε το μικροπείραμα mpb3_1.ggb.

(α) Να καταγράψετε τα κριτήρια με τα οποία διακρίνουμε τα τρίγωνα.

.....

.....

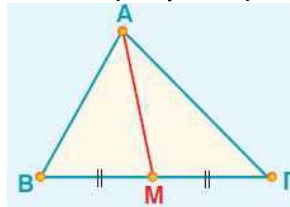
.....

(β) Να σχεδιάσετε από ένα αντίστοιχο τρίγωνο.

31. Δευτερεύοντα στοιχεία τριγώνου

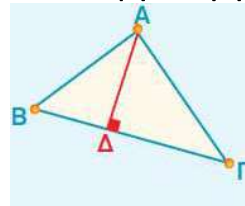
(α) Το ευθύγραμμο τμήμα που ενώνει την κορυφή ενός τριγώνου με το μέσο της απέναντι πλευράς, λέγεται διάμεσος.

Να σχεδιάσετε και τις υπόλοιπες διαμέσους στο τρίγωνο ΑΒΓ.

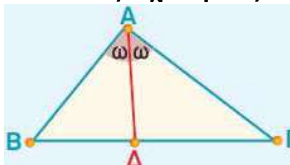
(β) Το ευθύγραμμο τμήμα που φέρνουμε από μία κορυφή ενός τριγώνου κάθετο στην ευθεία της απέναντι πλευράς, λέγεται ύψος του τριγώνου.

Να σχεδιάσετε και τα υπόλοιπα ύψη στο τρίγωνο ΑΒΓ.

(γ) Το ευθύγραμμο τμήμα της διχοτόμου μιας γωνίας ενός τριγώνου που φέρνουμε από μια κορυφή και καταλήγει στην απέναντι πλευρά, λέγεται διχοτόμος του τριγώνου.

Να σχεδιάσετε και τις υπόλοιπες διχοτόμους στο τρίγωνο ΑΒΓ.

Β.3.2. Άθροισμα γωνιών τριγώνου - Ιδιότητες ισοσκελούς τριγώνου

32. Μελετήστε το μικροπείραμα mpb3_2.ggb.

- (α) Να εξετάσετε σε κάθε περίπτωση πόσο είναι το άθροισμα των γωνιών του τριγώνου. Να διατυπώσετε έναν κανόνα.

.....

- (β) Να εξετάσετε αν είναι δυνατόν όλες οι γωνίες ενός τριγώνου να είναι ίσες. Εξηγήστε.

.....

- (γ) Να εξετάσετε αν είναι δυνατόν δύο γωνίες του (π.χ οι Β και Γ) να είναι ορθές. Εξηγήστε.

.....

- (δ) Να εξετάσετε το άθροισμα των γωνιών Β και Γ όταν η γωνία Α γίνει ορθή. Εξηγήστε.

.....

33. Να επιχειρηματολογήσετε για το άθροισμα των τριών γωνιών κάθε τριγώνου.

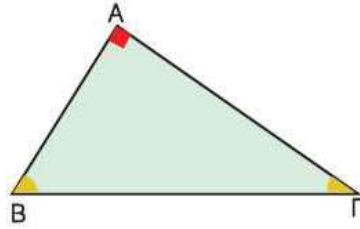

Σε κάθε τρίγωνο

$\hat{A}\hat{B}\hat{\Gamma}$ ισχύει:

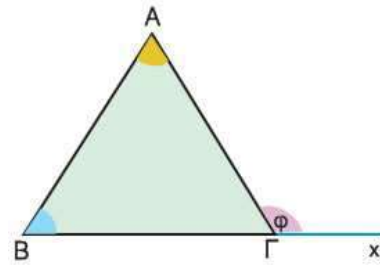
$$\hat{A} + \hat{B} + \hat{\Gamma} = 180^\circ$$

34. Σε κάθε ορθογώνιο τρίγωνο οι οξείες γωνίες είναι συμπληρωματικές.

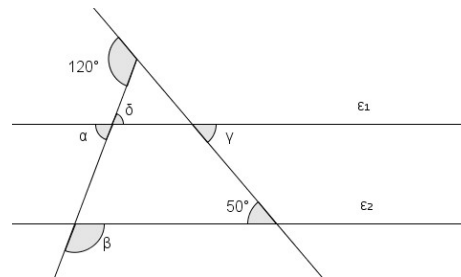
.....

35. Το άθροισμα δύο γωνιών ενός τριγώνου ισούται με την εξωτερική της τρίτης γωνίας. (Στο τρίγωνο ABΓ η γωνία $A\hat{\Gamma}x$, που σχηματίζεται από την ΑΓ και την προέκταση της ΒΓ προς το μέρος του Γ, ονομάζεται εξωτερική γωνία της $\hat{\Gamma}$).

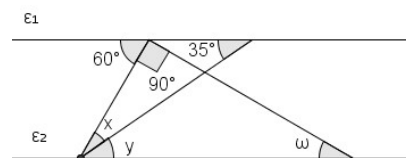

.....

36. Στο παρακάτω σχήμα η ϵ_1 είναι παράλληλη στην ϵ_2 . Να υπολογίσετε τις γωνίες α , β , γ και δ .

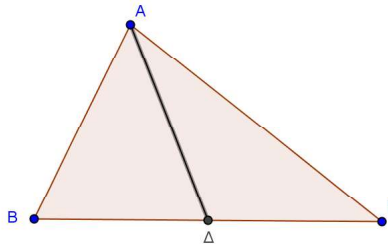
37. Στο παρακάτω σχήμα, αν $\epsilon_1 \parallel \epsilon_2$, να υπολογίσετε τις γωνίες x , y και ω :

Ασκήσεις προς λύση

Στοιχεία τριγώνου - Είδη τριγώνων

- 3.1. Να σχεδιάσετε ένα τρίγωνο $AB\Gamma$ και τη διάμεσο του $\Gamma\Delta$. Να φέρετε τις διαμέσους AM και BZ αντίστοιχα στα τρίγωνα $A\Delta\Gamma$ και $B\Gamma\Delta$.
- 3.2. Σε τυχαίο τρίγωνο $AB\Gamma$ να χαράξετε τις τρεις διαμέσους. Τι παρατηρείτε;
- 3.3. Σε ορθογώνιο τρίγωνο $AB\Gamma$ ($\hat{A} = 90^\circ$), να φέρετε τη διάμεσο M και να συγκρίνετε το μήκος της με τα τμήματα BM και $M\Gamma$.
- 3.4. Δίνεται τρίγωνο $AB\Gamma$ και η διάμεσος του $A\Delta$.

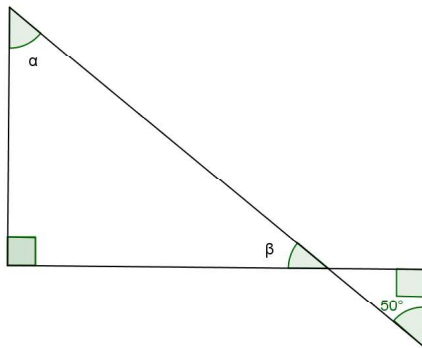

Από την κορυφή A να φέρετε τα ύψη των τριγώνων $AB\Delta$ και $A\Delta\Gamma$. Τι παρατηρείτε;

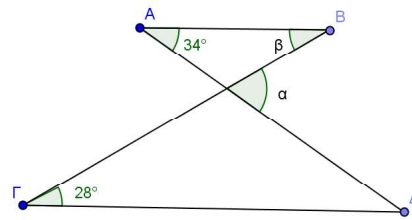
Άθροισμα γωνιών τριγώνου-Ιδιότητες ισοσκελούς τριγώνου

- 3.5. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{\alpha}, \hat{\beta}$ στα παρακάτω σχήματα.

α)

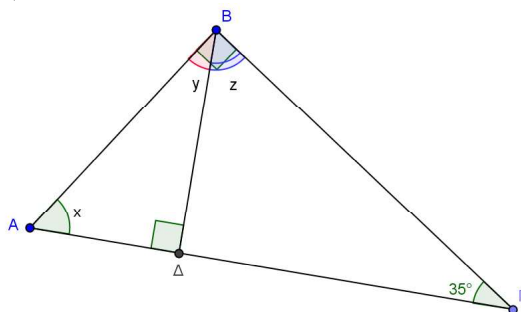

β) αν $AB \parallel \Gamma\Delta$

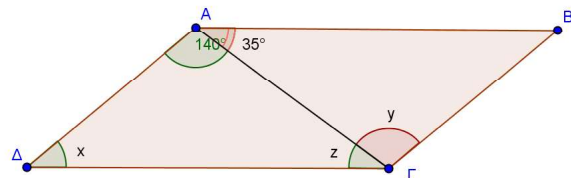

- 3.6. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{x}, \hat{y}, \hat{z}$ στα παρακάτω σχήματα.

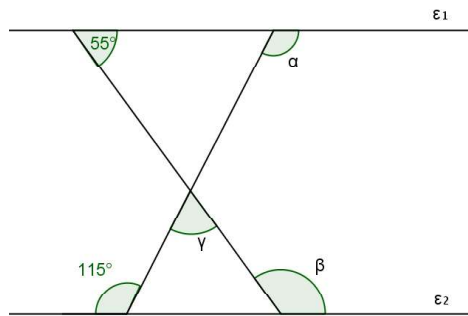
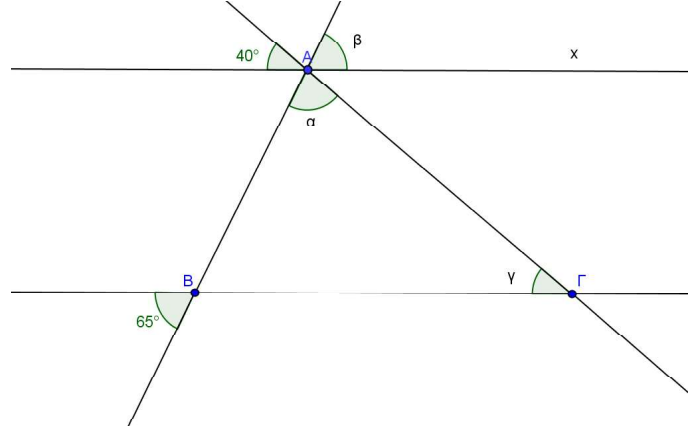
α)

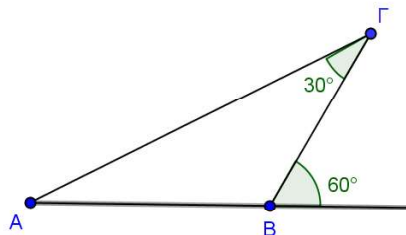
β) $AB \parallel \Gamma\Delta$ και $A\Delta \parallel B\Gamma$

- 3.7. Δίνεται τρίγωνο $AB\Gamma$ με $\hat{B} = 44^\circ$, $\hat{\Gamma} = 39^\circ$. Μια ευθεία $\varepsilon // B\Gamma$ τέμνει τις πλευρές AB , $A\Gamma$ στα σημεία Δ , E αντίστοιχα. Να υπολογίσετε τις γωνίες του τριγώνου $\Delta E\epsilon$.
- 3.8. Δίνεται ισοσκελές τρίγωνο $AB\Gamma$ ($AB = A\Gamma$) με $\hat{B} = 70^\circ$. Φέρουμε τη διχοτόμο $B\Delta$ της γωνίας B . Να υπολογίσετε τις γωνίες των τριγώνων $AB\Gamma$, $B\Delta\Gamma$.
- 3.9. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{\alpha}$, $\hat{\beta}$, $\hat{\gamma}$ στα παρακάτω σχήματα.

α) $\varepsilon_1 // \varepsilon_2$ β) $Ax // B\Gamma$

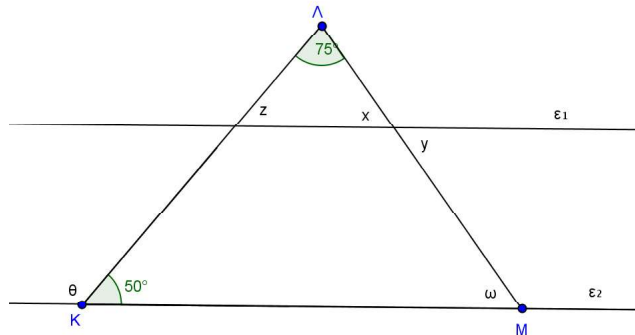
- 3.10. Δίνεται τρίγωνο $AB\Gamma$ με $\hat{A} = 60^\circ$, $\hat{B} = 75^\circ$ και $AB < A\Gamma$. Στην πλευρά $A\Gamma$ θεωρούμε σημείο Δ ώστε $\Gamma\Delta = B\Delta$. Να αποδείξετε ότι το τρίγωνο $B\Gamma\Delta$ είναι ισοσκελές και ορθογώνιο.
- 3.11. Δίνεται τρίγωνο $AB\Gamma$ με γωνίες $\hat{A} = 30^\circ$, $\hat{B} = (x + 30)^\circ$ και $\hat{\Gamma} = (2x)^\circ$. Να υπολογίσετε τις γωνίες του και να προσδιορίσετε το είδος του τριγώνου ως προς τις γωνίες του.
- 3.12. Να υπολογίσετε τις γωνίες του παρακάτω τριγώνου $AB\Gamma$ και να βρείτε το είδος του.

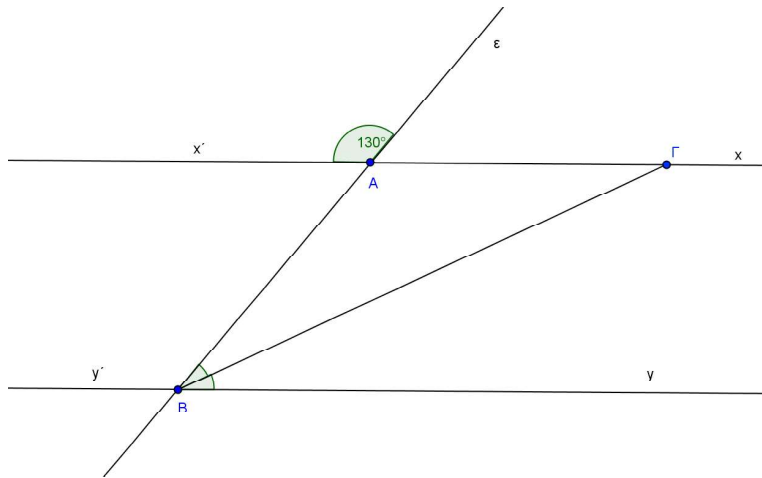
3.13. Στο παρακάτω σχήμα οι ευθείες ε_1 και ε_2 είναι παράλληλες.

α) Να υπολογίσετε τις γωνίες x , y , z , ω και θ .

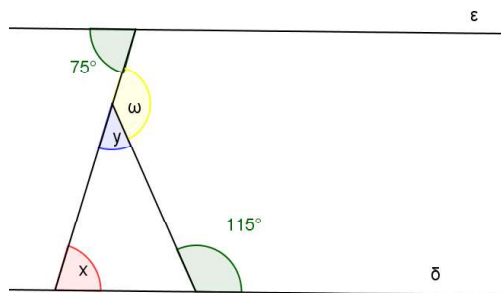
β) Να αναφέρετε το είδος του τριγώνου ΚΛΜ ως προς τις γωνίες του.

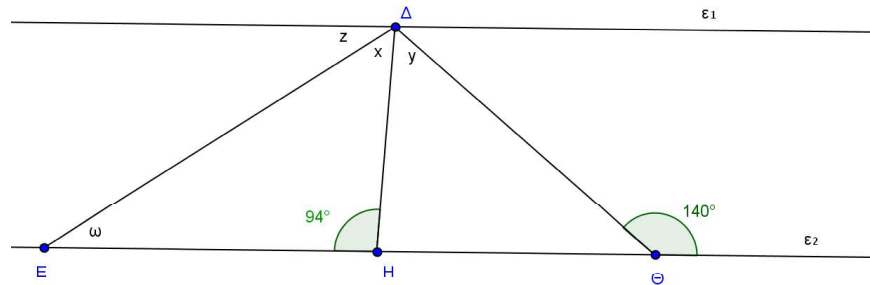
3.14. Δύο ευθείες $x'x$ και $y'y$ παράλληλες μεταξύ τους τέμνονται από τρίτη ευθεία ε στα σημεία Α και Β αντίστοιχα και η γωνία $x'A\varepsilon$ είναι 130° . Φέρνουμε τη διχοτόμο της γωνίας $AB\gamma$ που τέμνει την $x'x$ στο Γ. Να υπολογίσετε όλες τις γωνίες του τριγώνου ΑΒΓ.

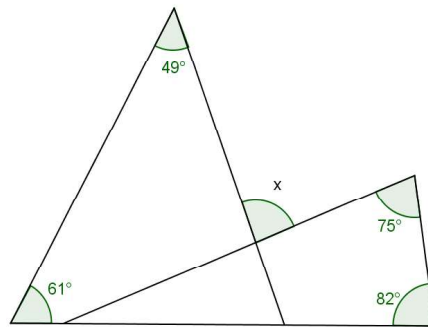
3.15. Να υπολογίσετε στο παρακάτω σχήμα τις γωνίες x , y , ω γνωρίζοντας ότι οι ευθείες (ε) και (δ) είναι παράλληλες.

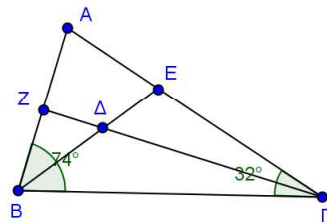
- 3.16.** Στο παρακάτω σχήμα έχουμε $\varepsilon_1 \parallel \varepsilon_2$ και ΔΗ η διχοτόμος της γωνίας ΕΔΘ. Να υπολογίσετε τις γωνίες x , y , z και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

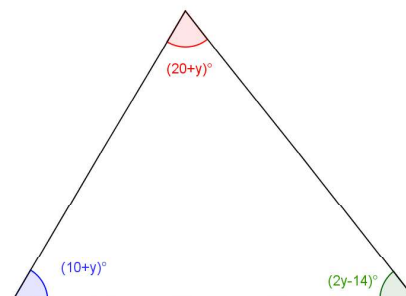
- 3.17.** Στο παρακάτω σχήμα να υπολογίσετε τη γωνία $\hat{x}$.

- 3.18.** Σε ένα τρίγωνο ΑΒΓ είναι $\hat{B} = 36^\circ$ και η γωνία $\hat{A}$ είναι διπλάσια από τη γωνία $\hat{Γ}$. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{A}$, $\hat{Γ}$.
- 3.19.** Σε ισοσκελές τρίγωνο ΚΛΜ με $ΚΛ = ΛΜ$, η γωνία $\hat{Λ}$ είναι κατά 42° μεγαλύτερη από τη γωνία $\hat{Κ}$. Να υπολογίσετε τις γωνίες του τριγώνου ΚΛΜ.
- 3.20.** Στο παρακάτω σχήμα η γωνία $\hat{B}$ είναι 74° και η γωνία $\hat{Γ}$ είναι 32° . Φέρνουμε τις διχοτόμους ΒΕ και ΓΖ οι οποίοι τέμνονται στο Δ. Να υπολογίσετε τις γωνίες $\hat{A}$ και $\hat{BΔΓ}$.

- 3.21.** Να υπολογίσετε τη γωνία $\hat{y}$ στο παρακάτω σχήμα.

3.22. Υπολογίστε τις γωνίες $\hat{x}$, $\hat{y}$ στο παρακάτω σχήμα. Ισχύει ότι $\epsilon_1 \parallel \epsilon_2$ και $\delta_1 \parallel \delta_2$.

